

REAȚIA AUTORITĂȚILOR LA INVESTIGAȚIILE JURNALISTICE pe teme de integritate și corupție

Reacția autorităților la investigațiile jurnalistice pe teme de integritate și corupție

AUTORI:

Viorica Zaharia
Victor Moșneag
Mariana Kalughin

Design și paginare: Angela Ivanesi

Versiunea electronică a studiului în limba română poate fi descărcată de pe paginile web
www.api.md și www.MoldovaCurata.md

CUPRINS

ABREVIERI	4
INTRODUCERE	5
CAPITOLUL 1. DOCUMENTAREA ȘI ANALIZA REACȚIEI INSTITUȚIILOR PUBLICE LA FAPTELE DESCRISE ÎN INVESTIGAȚIILE JURNALISTICE	12
CAPITOLUL 2. EVALUAREA NIVELULUI DE ASIGURARE A FINALITĂȚII ACTELOR DE CONSTATARE A CONFLICTELOR DE INTERESE EMISE DE CĂTRE ANI	48
ANEXE	74

ABREVIERI

ANI	Autoritatea Națională de Integritate
CI	Consiliul de Integritate
CNA	Centrul Național Anticorupție
CNI	Comisia Națională de Integritate
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
CSM	CSP Consiliul Superior al Procurorilor
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
PA	Procuratura Anticorupție
PG	Procuratura Generală
PCCOCS	Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale
UP	Urmărire penală
ANSP	Agenția Națională de Sănătate Publică
ASP	Agenția Servicii Publice
AAP	Agenția Achiziții Publice

INTRODUCERE

Anul 2023 găsește Republica Moldova în mijlocul unor transformări asumate în direcția reformării sistemului de justiție și altor instituții de stat, fortificării integrității și eliminării elementelor corupte din sfera administrării treburilor publice. Aceste transformări sunt cu atât mai imperative cu cât țara a dobândit în anul 2022 statutul de stat candidat la aderarea la Uniunea Europeană, fapt ce presupune implementarea în toate sferele administrării publice a unor standarde de integritate și anticorupție. În ultimii 10 ani Republica Moldova a avut mai multe strategii de combatere a corupției, care au inclus activități complexe în diverse domenii, investigațiile jurnalistice fiind menționate¹ drept un indicator de rezultat la dezvoltarea beneficiarilor efectivi din mediul public/politic ai parteneriatelor public-private, concesiunilor, privatizărilor, achizițiilor publice etc.

Deși, în contextul documentelor strategice anticorupție, jurnalismul de investigație este perceput drept un partener al organelor de urmărire penală sau din domeniul controlului integrității, produsele jurnalistice nu întotdeauna servesc drept declanșatoare de alarmă pentru controale instituționale sau investigații penale. De asemenea, eventualele controale pornite, dar care rămân fără sancțiuni efective, transmit societății un mesaj de tolerare generală a lipsei de integritate în sectoarele public și privat și de creare în țară a unui climat de impunitate.

Prin prezentul studiu, autorii și-au propus să continue efortul de urmărire a parcursului reacției instituțiilor statului la faptele descrise de jurnaliștii de investigație, pentru a obține o imagine mai mult sau mai puțin completă a interesului și disponibilității instituțiilor statului de a se autosesiza din materialele jurnalistice

¹ Strategia națională de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2020, p. 20.

și a investiga și sancționa persoanele care încalcă normele de integritate, legislația penală sau regulile buneii administrări a patrimoniului și banilor publici.

Acest studiu este al patrulea după cele realizate începând cu anul 2017² și este structurat în două capitole. Capitolul I cuprinde rezultatele documentării și analizei reacției instituțiilor publice la faptele descrise în investigațiile jurnalistice din perioada 1 ianuarie 2021 – 30 iunie 2023. Documentarea s-a focusat pe investigațiile referitoare la risipa sau proasta administrare a treburilor publice în domeniile sănătate, educație, ecologie, agricultură, pe lângă domeniile „tradiționale” din anii precedenți – justiție, procuratură, administrație publică centrală și locală.

Cel de-al doilea capitol a avut drept scop evaluarea nivelului de asigurare a finalității actelor de constatare a conflictelor de interese emise de către ANI, în special a actelor emise urmare a controalelor pornite în baza informațiilor din mass-media. Perioada evaluată a constituit toți cei șapte ani de activitate a ANI (1 august 2016 – 31 iulie 2023).

Acest studiu este adresat deopotrivă publicului, autorităților statului și societății civile care pot să-și facă astfel o imagine și propriile concluzii asupra modului cum funcționează fiecare verigă din sistemul de identificare și sancționare a activităților corupționale.

CADRU METODOLOGIC

Studiul „Reacția autorităților la investigațiile jurnalistice pe teme de integritate și corupție” documentează modul în care instituțiile publice, inclusiv cele de control și de urmărire penală, au reacționat la faptele descrise în investigații jurnalistice pe teme de corupție, gestionarea ineficientă/frauduloasă a banilor/

² Studiu, 2017, [Studiu-reactia_institutiilor_publice_la_investigatiile_jurnalistice.pdf \(soros.md\)](#)
Studiu, 2019, [Reactia_autoritatilor_la_investigatiile_jurnalistice.pdf](#)
Studiu, 2021, [Reacția autorităților la investigațiile jurnalistice pe teme de integritate și corupție](#)

patrimoniului/funțiilor publice, conflicte de interese, averi nedeclarate sau neconforme veniturilor etc. și evaluează nivelul de asigurare a finalității actelor de constatare a conflictelor de interese emise de către ANI.

Studiul este constituit din două capitole:

1. Documentarea și analiza reacției instituțiilor publice la faptele descrise în investigațiile jurnalistice;
2. Evaluarea nivelului de asigurare a finalității actelor de constatare a conflictelor de interese emise de către ANI.

CAPITOLUL 1. DOCUMENTAREA ȘI ANALIZA REACȚIEI INSTITUȚIILOR PUBLICE LA FAPTELE DESCRISE ÎN INVESTIGAȚIILE JURNALISTICE

Scop: Cercetarea cuprinsă în primul capitol are scopul de a urmări dacă după publicarea investigațiilor, autoritățile statului sau instituțiile în care activau persoanele vizate au reacționat prin controale sau alte acțiuni de verificare a faptelor și, în cazul confirmării faptelor descrise de jurnaliști, dacă au aplicat sancțiuni. Sunt folosite informații din surse deschise și obținute prin cereri de acces la informație adresate instituțiilor corespunzătoare.

Instituțiile monitorizate și criteriile de selecție: Fac obiectul prezentului studiu investigațiile jurnalistice realizate de jurnaliști sau echipe de jurnaliști din cadrul unor instituții media cu o politică editorială independentă, indiferent dacă sunt redacții specializate pe investigații sau redacții generaliste, și care respectă Codul deontologic al jurnalistului.

Criterii **de selecție a investigațiilor monitorizate:** Fac obiectul prezentului studiu investigațiile jurnalistice publicate în perioada 1 ianuarie 2021 – 30 iunie 2023 și care corespund următoarelor criterii:

- **subiectul vizat:** investigațiile trebuie să vizeze miniștri, viceministri, conducători de departamente, direcții, secții, instituții, agenții și alte structuri

guvernamentale, deputați, judecători, procurori, președinți de raioane și primari; instituții guvernamentale, raionale, proiecte investiționale ce implică bani publici sau de la partenerii de dezvoltare.

- **tematica:** bunuri sau afaceri nedeclarate sau neconforme cu veniturile legale, conflicte de interese, suspiciuni de protecționism sau abuz de putere, cheltuirea frauduloasă sau ineficientă a banilor publici; proasta administrare a patrimoniului, banilor și funcțiilor publice, inclusiv în domeniile cu risc sporit: educație, sănătate publică, asistență socială și sectorul agroalimentar.
- **calitatea documentării:** pentru a face obiectul studiului, investigațiile trebuie să conțină trimitere la dovezi și documente care să probeze temeinic cele afirmate de jurnalist și, obligatoriu, reacția persoanelor vizate sau probarea demersului jurnalistului de a obține reacția acestora. În sensul prezentului studiu, prin dovezi se are în vedere: informații din Registrul bunurilor cadastrale, informații de la ASP, AAP și alte autorități ale statului, declarații de avere și interese personale depuse la ANI, hotărâri, demersuri, plângeri, răspunsuri oficiale ale instituțiilor publice, copii ale contractelor etc., precum și fotografiile, video, declarații ale martorilor. Au făcut obiectul studiului și investigațiile care nu au fost probate în totalitate cu documente, dar subiectul/persoana vizat/ă a confirmat faptele descrise.

Nu au făcut obiectul studiului investigațiile scrise în paralel sau după ce instituțiile de anchetă aveau în gestionare dosare de control sau penale referitoare la subiectele abordate de jurnaliști, întrucât scopul cercetării este investigarea modului în care autoritățile au răspuns la faptele **descoperite de mass-media**.

Abordarea calitativă: Modul în care autoritățile statului au răspuns la faptele descrise de jurnaliști în investigații a fost analizat în baza studiilor de caz realizate după următoarea structură:

- **situația la momentul fixării faptelor de către jurnalist** – scurtă descriere a investigației cu menționarea reacției persoanei vizate, exprimate fie la momentul scrierii investigației, fie după.

- **reacția instituțiilor de anchetă/control** – descrierea reacției care a existat după publicare (control din partea ANI, anchetă internă, cauză penală etc.) și a finalității acesteia.
- **alt impact** – studiul fixează și cazurile când investigația a generat alte reacții/schimbări/evoluții decât controale sau anchete penale.

Abordarea cantitativă: Documentarea și analiza se fac în baza următorilor indicatori cantitativi:

- **numărul de investigații monitorizate;**
- **numărul investigațiilor la care a existat o reacție** sub forma unui control din partea instituțiilor cu funcții de control;
- **numărul de investigații la care nu a existat o reacție;**
- **numărul controalelor inițiate** pentru verificarea și penalizarea faptelor descrise în investigație, încheiate cu sancțiuni (în sensul prezentului studiu prin sancțiuni se are în vedere: act de constatare emis de ANI, dosar penal, anchetă internă, orice act de control încheiat cu măsuri în privința persoanei vizate);
- **numărul controalelor încheiate fără sancțiuni**, adică soldate cu clasarea cazului, cu încheiere de neîncepere a urmăririi penale, alte acte de verificare care nu prevăd vreo acțiune de luat în privința persoanei vizate;
- numărul de investigații la care a existat un **alt impact**.

În baza rezultatelor sistematizate, sunt formulate **concluzii** și **recomandări**.

CAPITOLUL 2. EVALUAREA NIVELULUI DE ASIGURARE A FINALITĂȚII ACTELOR DE CONSTATARE A CONFLICTELOR DE INTERESE EMISE DE CĂTRE ANI

Scop: În anul 2016, prin revizuirea cadrului normativ conexe procesului de control al respectării regimului juridic privind conflictele de interese, s-a intenționat o eficientizare a acestuia. Prin adoptarea și punerea ulterioară în aplicare a legilor de bază în domeniu (Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale) s-a urmărit, în special, asigurarea finalității procesului de control – aplicarea sancțiunilor în privința celor vinovați. „În ce măsură acest lucru a reușit?” este o întrebare justificată în cel de-al șaptelea an de la înființarea ANI. Astfel, capitolul are drept scop evaluarea nivelului de asigurare a finalității actelor de constatare a conflictelor de interese emise de către ANI, în special a actelor emise urmare a controalelor pornite în baza informațiilor din mass-media.

Obiective: În vederea realizării scopului, sunt urmărite următoarele obiective:

- analiza și evaluarea cadrului (normativ și instituțional) relevant;
- analiza și evaluarea nivelului de punere în aplicare a prevederilor normative și de asigurare a finalității, prin aceasta înțelegându-se, în special, sancționarea încălcărilor;
- formularea recomandărilor în vederea îmbunătățirii prevederilor normative și a practicilor.

Astfel, cercetarea este multi-aspectuală și se axează, pornind de la obiective, pe următoarele dimensiuni:

- cadrul (normativ și instituțional);
- punerea în aplicare;
- finalitatea.

Metode de cercetare: În demersul de cercetare, au fost utilizate următoarele metode:

- expertiza cadrului normativ, care s-a efectuat din perspectiva vulnerabilității normelor de drept, identificându-se deficiențele normative (lacune de drept, formulări ambigue, coliziuni ale normelor de drept etc.);
- prelevarea și sinteza (generalizarea) datelor cantitative relevante scopului monitorizării, inclusiv prin solicitarea de informații;
- exemplificarea carențelor (normative, instituționale, de aplicare) prin studii de caz.

Surse: Pornind de la scopul monitorizării, au fost utilizate următoarele surse de bază:

- informațiile furnizate de către autorități pe paginile web oficiale, precum și informațiile furnizate urmare a solicitării;
- rapoartele, studiile, cercetările relevante elaborate de către alte asociații obștești.

Perioada evaluată: 1 august 2016 – 31 iulie 2023.

CAPITOLUL 1.

DOCUMENTAREA ȘI ANALIZA REAȚIEI INSTITUȚIILOR PUBLICE LA FAPTELE DESCRISE ÎN INVESTIGAȚIILE JURNALISTICE

STUDII DE CAZ

1. „Văna de aur a manualelor școlare și posibilul conflict de interese al fostului ministru Igor Șarov”

6 ianuarie 2021, Moldova Curată

Investigația a arătat că Igor Șarov, în perioada când exercita funcția de ministru al Educației, a fost implicat în cel puțin un conflict de interese pe care nu l-a declarat corespunzător la ANI. Editura familiei sale, „Cartdidact”, a fost autorizată, prin ordin ministerial, în luna august 2020, să scoată de sub tipar două titluri de manuale școlare pentru clasa a 11-a – de istorie, la care unul dintre autori este Igor Șarov, și de literatură universală. Suma contractelor, încheiate fără procedură de achiziție, a fost de aproximativ 3 milioane de lei. Deși semnătura fostului ministru nu figura pe nici unul dintre actele ce vizează editarea și achiziția manualelor, iar ordinul ce autorizează cu „Bun de tipar” editarea manualelor a fost semnat de către un adjunct al său, legislația prevede că Igor Șarov ar fi trebuit să declare la ANI acest conflict de interese.

REAȚIE: ANI s-a autosesizat și a pornit un control, finalizat la 21 iunie 2021 cu un [act de constatare a încălcării regimului juridic al conflictelor de interese](#). Actul a fost atacat în instanță. Judecătoria Râșcani din m. Chișinău a admis contestația și a anulat actul de constatare al ANI. Autoritatea a depus cerere de apel. În luna octombrie 2023 cauza se află în procedură

de examinare la Curtea de Apel Chișinău³. Nu există o hotărâre definitivă în acest caz.

2. „Beton armat în locul copacilor din Pădurea Durlești”

18 ianuarie 2021, Ziarul de Gardă

Investigația a arătat că Pădurea Durlești, situată în apropierea Chișinăului, era defrișată vădit, fără vreo intervenție a autorităților, iar în locul copacilor „răsăreau” construcții din beton armat, chiar dacă în păduri sunt permise doar construcții ușor demontabile. Miza: prețul unei case în această zonă poate depăși 200 de mii de euro. Investigația arăta că, în perioada documentării ei, în Pădurea Durlești erau puse deja bazele pentru șapte imobile, însă locuitorii din zonă erau îngrijorați că toată pădurea va fi distrusă și folosită în scopuri imobiliare.

REAȚIE: Procuratura Generală, Ministerul Agriculturii, Agenția „Moldsilva”, Agenția de Mediu și alte câteva instituții au fost sesizate de doi deputați după publicarea investigației. Ulterior, procurorii din Secția de investigare a fraudelor contra mediului și intereselor publice din cadrul Procuraturii Generale au anunțat că au pornit mai multe procese penale și o cauză penală după faptele relatate de jurnaliști. Peste cinci luni de la publicare, în urma unor somații ale Agenției „Moldsilva”, construcțiile din beton armat din pădure au fost demolate. La începutul lunii octombrie 2023, telefonic, reprezentanții Procuraturii Generale au informat că pe acest caz au fost deschise mai multe dosare penale, iar urmărirea penală este în desfășurare.

3. „Donatorii de fațadă”

2 februarie 2021, CU SENS

Investigația a arătat că zeci de persoane fizice care figurau pe listele de donatori în fondurile electorale ale candidaților la funcția de președinte al Republicii Moldova pentru alegerile din 1 noiembrie 2020 în realitate nu donaseră banii.

³ Anexa 1. Răspunsul ANI din 16.08.2023, la solicitare de informații.

REACȚIE: Alt impact. La propunerea Comisiei Electorale Centrale, Parlamentul a modificat mai multe legi, stabilind un plafon pentru donațiile de la persoanele fizice și introducând o pedeapsă contravențională pentru donațiile fictive.

4. „Sponsorii cu interese ai Primăriei Chișinău”

15 februarie 2021, Ziarul de Gardă

Investigația a arătat că mai multe companii cu interese economice în municipiul Chișinău, unele aflate în litigii cu autoritățile municipale, au finanțat reparația unor obiective publice amplasate în capitală. Printre ele erau și câteva companii de construcții implicate în scandaluri imobiliare, dar și o firmă care, în perioada în care sponsoriza lucrări în folosul Primăriei Chișinău, efectua simultan lucrări în valoare de milioane de lei în capitală, pe bani publici, iar o altă companie cu același beneficiar câștiga două licitații în valoare de 17 milioane de lei.

REACȚIE: La câteva zile după publicarea investigației, pe 16 februarie 2021, un consilier municipal a depus un denunț la PG prin care a solicitat instituției să se autoseseze. Procuratura Generală a informat că la 17 februarie 2021, demersul a fost remis, spre examinare, după competențe, Centrului Național Anticorupție. Într-un răspuns remis de CNA la 5 octombrie 2023, telefonic, la cerere, se spune că „din lipsa constatării încălcărilor legislației în vigoare, la 07.04.2021 examinarea cazului a fost sistată”.

5. „Cum a trecut șeful interimar al Procuraturii Anticorupție, Serghei Gavajuc, un apartament de lux pe numele tatălui”

21 februarie 2021, Anticoruptie.md

Articolul arăta că procurorul Serghei Gavajuc, care deținea atunci funcția de șef interimar al Procuraturii Anticorupție, intenționa să se mute în casă nouă - un apartament de lux dintr-un complex rezidențial, amplasat în apropierea parcului Valea Morilor din Chișinău. Procurorul susținea că locuința a fost procurată de tatăl său care locuia în Bălți și era angajat la întreprinderea „Răut” din localitate. Jurnaliștii constatau că Gavajuc începuse, în 2020, să-și mai construiască o casă în Bălți, având deja una în același oraș.

REAȚIE: PA a anunțat⁴, la cerere, că informațiile din articol „*au constituit obiect de investigație în cadrul unei cauze penale din gestiunea Procuraturii Anticorupție pornită la 28 decembrie 2022 în baza art. 330/2 alin.(2) Cod penal. La 30 iunie 2023 urmărirea penală în cauza respectivă a fost clasată*”. Prin răspunsul din 4 august 2023⁵, ANI s-a autosesizat. Instituția a informat că „*a fost efectuat controlul averii și a intereselor personale, la data de 20 decembrie 2021 fiind emis Actul de constatare nr. 395/11, prin care inspectorul de integritate a dispus încetarea procedurii de control*”.

6. „În căutarea CV-ului și a diplomei de studii superioare a unui președinte de raion”

22 martie 2021, Ziarul de Gardă

Investigația arăta că socialistul Ștefan Bolea, care ocupa funcția de președinte al raionului Călărași, deși indica într-un CV electoral că și-a făcut studiile la Universitatea Agrară din Republica Moldova, lucru pe care l-a reiterat și în discuțiile telefonice pe care le-a purtat cu reporterul ZdG, de fapt, nu deține o diplomă emisă de această instituție de învățământ. Informația a fost prezentată jurnaliștilor de către reprezentanții Universității Agrare de Stat, care au comunicat, oficial, că nu au avut niciun absolvent pe nume Ștefan Bolea.

REAȚIE: Lipsă reacție. Nu există informații despre reacții oficiale din partea instituțiilor de stat.

7. „O parte din banii europeni donați Găgăuziei pentru echipament medical a ajuns la o firmă creată urgent de un activist pro-rus de la Comrat”

30 martie 2021, Moldova Curată

Investigația a arătat că în luna iulie 2020, folosind bani din resursele unui proiect al Uniunii Europene, Comitetul Executiv de la Comrat, condus atunci de Irina Vlah, a cumpărat două aparate de ultrasonografie, drept ajutor pentru

⁴ Anexa 2. Răspunsul PA din 23.08.2023, la solicitare de informații.

⁵ Anexa 3. Răspunsul ANI din 4.08.2023, la solicitare de informații.

pacienții cu COVID-19, cu o sumă mult mai mare decât costul la distribuitor. Firma de la care au fost procurate aparatele era de fapt un intermediar, creată cu 2 săptămâni înainte de încheierea tranzacției. Cumpărarea s-a făcut fără concurs de achiziții, iar supraplata admisă a fost de 156 de mii de lei.

REACȚIE: Lipsă reacție. MoldovaCurata.md a sesizat Procuratura Generală, cerând să verifice dacă între Executivul din Găgăuzia și firma care a livrat echipamentul a avut loc vreo înțelegere. PG a direcționat sesizarea către Direcția Teritorială Sud a CNA. Fără să audieze părțile, DT Sud a CNA a răspuns că nu au fost identificate acte de corupție.

8. Schemele procurorului Petrușca: Donații generoase de la rude și automobile oferite în arendă la prețuri derizorii

30 martie 2021, Anticorupție.md

Investigația a arătat că procurorul Sergiu Petrușca de la Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cazuri Speciale (PCCOCS) a achiziționat în perioada 2019-2020 trei automobile de model Toyota Prius, pe care le-a dat în locațiune unei firme de taxi cu 266 de lei pe lună. Jurnaliștii constatau că venitul pe care îl declara procurorul din contractul de arendă este simbolic, în timp ce firmele de taxi plătesc în jur de 300 de lei pe zi pentru un automobil luat în arendă. Pe de altă parte, Sergiu Petrușca indica donații generoase de la rude, iar persoane terțe îi preluau și îi achitau datoriile către instituțiile financiare.

REACȚIE: Lipsă reacție. Nu există informații despre reacții oficiale din partea instituțiilor de stat.

9. „Sănătate la gunoi”

10 aprilie 2021, CU SENS

Investigația a arătat că în mai multe spitale în care se tratau pacienți cu COVID-19 deșeurile medicale contaminate nu erau procesate sau izolate corespunzător de celelalte deșeuri, devenind un potențial focar de infecție.

REAȚIE: Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP) s-a autosesizat⁶. „După analiza reportajului (probelor video) la investigația jurnalistică din 10 aprilie 2021 cu titlul „Sănătate la gunoi” și în rezultatul controalelor inopinate efectuate cu ieșire la fața locului în adresa administrației instituțiilor medicale din or. Bălți, raioanele Ungheni și Strășeni, vizate în investigația jurnalistică, au fost întocmite procese-verbale cu privire la contravenție cu aplicarea sancțiunii contravenționale. Concomitent au fost emise și prescripții prin procese verbale de control pentru conformarea instituțiilor medicale menționate la prevederile Regulamentul sanitar privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, aprobat prin HG nr. 696 din 11.07.2018. Ulterior, au fost efectuate controale inopinate referitor la verificarea îndeplinirii recomandărilor emise prin prescripții unde s-a constatat, că instituțiile medicale menționate s-au conformat prevederilor legale privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală”, a informat ANSP.

10. Judecătorul lui Șor

22 aprilie 2021, RISE Moldova

Investigația a arătat că la scurt timp după ce judecătorul Andrei Niculcea îl elibera pe inculpatul Ilan Șor din arestul la domiciliu și-l condamna la 7 ani și jumătate de închisoare, în timp ce procurorii au cerut o condamnare de 19 ani, concubina judecătorului lansa un salon de cosmetică pe Aeroportul Internațional Chișinău – controlat de Ilan Șor. De acolo, concubina judecătorului a zburat spre Paris și Milano, împreună cu sora vitregă a lui Ilan Șor. Între timp, Șor devenea fugar, iar judecătorul – adesea pasager al curselor spre Israel, țara în care Șor se ascundea de justiție. Investigația a mai demonstrat că judecătorul și concubina lui trăiau în aceeași casă, obținută la câteva luni după ce magistratul a emis sentința pe numele lui Șor. În curte, jurnaliștii au observat și mașinile de lux pe care le conduceau cei doi și care nu erau declarate de către judecător.

REAȚIE: După publicarea articolului, un deputat a sesizat CSM și a cerut

⁶ Anexa 13. Răspunsul Ministerului Sănătății din 21.08.2023, la solicitare de informații.

verificarea faptelor. Peste câteva zile, Inspekția Judiciară a anunțat că se autosesează. Peste o lună, Inspekția a pornit o procedură disciplinară și a început cercetarea disciplinară a judecătorului Andrei Niculcea. Peste alte două luni, în iulie 2021, Inspekția Judiciară a finalizat cercetarea și a notat: *„Constată existența bănuielii rezonabile a abaterii disciplinare, în acțiunile judecătorului Niculcea, raportate la examinarea cauzei penale de învinuire a inculpatului Ilan Șor”*. Inspekția a expediat cazul cercetat pentru examinare la Colegiul Disciplinar. La 29 Noiembrie 2021, judecătorul a demisionat din sistem „din propria inițiativă”. PA a informat că faptele expuse în investigația jurnalistică *„au constituit obiect de investigație în cadrul unui proces penal inițiat la 19 mai 2021. Pe cazul dat la 17 iunie 2021 s-a dispus refuzul în pornirea urmării penale”*. Conform informațiilor publicate pe site-ul CSM, la 22 aprilie 2022, Colegiul Disciplinar, după ce a examinat cazul a constatat că magistratul a comis abatere disciplinară conform legii cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor și a admis „manifestări care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, comise în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în afara acestora”. El a fost sancționat cu eliberarea din funcția de judecător. Pedepșa i-a fost aplicată la cinci luni după ce judecătorul plecase benevol din sistemul judecătoresc. ANI a informat, prin răspunsul la cerere⁷ din 4 august 2023 că *„prin actul de constatare nr. 41/20 din 7 februarie 2022, s-a dispus încetarea procedurii de control a averii și a intereselor personale pe numele lui Andrei Niculcea”*.

11. „Mașinile subevaluate ale inspectorilor de integritate”

17 mai 2021, Ziarul de Gardă

Investigația demonstrează că în cadrul Autorității Naționale de Integritate (ANI), instituție abilitată prin lege să verifice declarațiile de avere și interese ale funcționarilor, inspectorii de integritate indică în declarațiile lor automobile care ar avea o valoare de 5 sau 10 mii de lei sau că le-ar fi primit în folosință de la părinți. Totodată, investigația arată că unii inspectorii declarau locuințe cu valoarea de zero lei. Articolul a fost publicat la scurt timp după ce ANI inițiasse o campanie prin care îndemna funcționarii să *„declare valoarea reală a bunurilor”*.

⁷ Anexa 3. Răspunsul ANI din 4.08.2023, la solicitare de informații.

REAȚIE: Lipsă reacție. ANI sau alte instituții nu au reacționat public la aceste informații, după publicarea articolului. Într-un răspuns oferit la 4 august 2023, la cerere, ANI a informat că inspectorii de integritate nu aveau obligația legală de a declara valoarea reală a bunurilor decât după modificările de legislație din 2022. „Cu referire la subevaluarea automobilelor inspectorilor de integritate, de remarcat că, anterior Regulamentul privind modul de completare a declarației de avere și interese personale în formă electronică, la compartimentul valoarea bunului, prevedea indicarea prețului din actul ce confirmă proveniența acestuia, la caz, contractul de vânzare-cumpărare. Odată cu modificările legislative din 06.05.2022, la Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, subiectul declarării urmează să declare valoarea reală a bunurilor imobile și mobile pe care le au în proprietate și care au fost dobândite după anul 2018 inclusiv, aceasta reprezentând prețul real plătit pentru respectivele bunuri și cheltuielile pentru îmbunătățirea sau reparația acestora, precum și valoarea de piață a bunurilor, aceasta reprezentând valoarea la care bunuri similare erau vândute la ziua dobândirii bunului. Totodată, pentru bunurile mobile pe care le au în proprietate și care au fost dobândite pînă în anul 2017 inclusiv, se va declara valoarea bunului conform documentului care certifică proveniența acestuia”.

12. „Apartamentul președintelui”

4 iunie 2021, RISE Moldova

Investigația a arătat că Vasile Secieru, președintele raionului Rîșcani a obținut un apartament de serviciu timp de două luni. Locuința a fost cumpărată în timp record, iar reparația capitală – mai scumpă decât prețul apartamentului – a durat mai puțin de o săptămână. Președintelui raionului Rîșcani a selectat apartamentul și a contractat o firmă să-l repare. Totul s-a produs în lipsa unei licitații publice. Bani pentru apartament – în jur de 500 de mii de lei – au fost alocați din bugetul local, planificat pentru reparația unei încăperi administrative.

REAȚIE: PA a informat⁸, la cerere, că faptele din investigație „au constituit

⁸ Anexa 2. Răspunsul PA din 23.08.2023, la solicitare de informații.

obiect de investigație în cadrul unui proces penal inițiat la 2 martie 2022. Pe cazul dat la 2 aprilie 2022 s-a dispus refuzul în pornirea urmăririi penale”. ANI a informat⁹, la cerere, că „în urma datelor acumulate, la data de 13 iulie 2021, a fost emis Actul de constatare nr. 220/04 prin care s-a încetat procedura de control”. Sesizarea la ANI a fost depusă de către un terț.

13. „Hoții de păduri”

4-9 iunie 2021, Ziarul de Gardă

O¹⁰ serie¹¹ din patru¹² investigații¹³, publicată după câteva luni de documentare, arăta cum este tăiat și scos ilegal lemnul din pădurile Moldovei, cum rămân nepedepsiți cei implicați în acest proces, cum sunt disponibilizați, după care revin în funcții grație unor relații pe care le au în lumea politică sau în justiție. Investigația a descoperit un sistem în care șefii erau numiți sau subordonați politic, unii dintre ei fără studii în domeniu, iar cei care încercau să muncească onest erau îndepărtați.

REAȚIE: Un deputat a anunțat că a depus la Procuratura Generală un denunț penal pe conducerea Întreprinderii Silvice „Hîncești-Silva”, în baza investigației „Hoții de păduri”, publicată de ZdG. Printr-un răspuns în scris, Procuratura Generală a informat că la 7 iulie 2021, Procuratura r. Hîncești a dispus inițierea urmăririi penale „pe faptul delapidării averii străine (masă lemnoasă) din cadrul Ocolului Silvic Bobeica” al Întreprinderii pentru Silvicultură Hîncești-Silva. Într-un răspuns¹⁴ din 15 septembrie 2023, Procuratura Generală anunță că urmărirea penală nu s-a încheiat: „La moment continuă urmărirea penală în prezenta cauză penală, fiind exercitată urmărirea penală de către organul de urmărire penală al Inspectoratului de Poliție Hîncești”.

⁹ Anexa 3. Răspunsul ANI din 4.08.2023, la solicitarea de informații.

¹⁰ Hoții de păduri (I). Furtul de lemn din pădurile Moldovei, văzut din interiorul sistemului. Convorbiri telefonice, indicații (i)legale, solicitări politice și case de milioane

¹¹ Hoții de păduri (II). Lupta unei dinastii de pădurari cu sistemul și cu relațiile din justiție

¹² Hoții de păduri (III). Implicarea socialiștilor în silvicultură și o înregistrare cu directorul Moldsilva: „Cum pe voi de apărat, dacă voi ați recunoscut totul?”

¹³ Hoții de păduri (IV). Cum se fură pădurile. ZdG explică

¹⁴ Anexa 4. Răspuns al PG din 15 septembrie 2023, la solicitare de informații.

În august 2021, Vasile Frunză, fostul pădurar care a admis în cadrul interviurilor oferite pentru ZdG că ar fi primit și executat indicații ilegale de la superiori a vorbit public, în cadrul unei conferințe de presă, despre ilegalitățile din silvicultură. Mihail Macar, președintele Judecătoriei Hâncești, vizat în ancheta „Hoții de păduri” că și-ar fi pavat curtea casei cu bușteni din pădure solicitați ilegal de la șeful unui ocol silvic, a depus cerere de demisie din sistemul judecătoresc în septembrie 2021. La 4 octombrie 2023, Agenția de Stat „Moldsilva” a informat¹⁵, la cerere, ne-a informat că la 11 februarie 2022, Anatolie Untu, șeful Ocolului Silvic Bobeica, vizat în investigație, „a demisionat din proprie inițiativă”. Un alt șef de ocol silvic vizat în seria de anchete, Mihail Merzâncu, a fost demis. A revenit ulterior în funcție în urma unei hotărâri judecătorești. A fost demis repetat, dar în noiembrie 2022 a fost, din nou, repus în funcție printr-o hotărâre judecătorească. Dumitru Cojocar, directorul „Moldsilva” din perioada publicării investigației, și el vizat în seria de anchete jurnalistice, a fost eliberat din funcție în septembrie 2021.

14. „Secretara Consiliului local Vadul lui Vodă: două mașini și două terenuri cumpărate într-un an, a căror valoare depășește de două ori veniturile legale”

10 iunie 2021, Moldova Curată

Articolul a arătat că secretara Consiliului local al orașelului Vadul lui Vodă, mun. Chișinău, a făcut în anul 2020 cumpărături scumpe, a căror valoare depășea cu mult veniturile sale legale – două mașini și două terenuri. Singurele venituri pe care le declara Ludmila Chetrari pentru anul 2020 proveneau din salariul de la Primărie – 153 540 de lei și 24 000 de lei pensia alimentară pentru copii. Astfel, valoarea totală a cumpărăturilor sale declarate în anul 2020 a fost de 366 802 lei, ceea ce depășea de aproape două ori venitul său legal.

REAȚIE: ANI s-a autosesizat. La 28 aprilie 2023 ANI a constatat lipsa încălcării regimului juridic al declarării averii și intereselor personale.

¹⁵ Anexa 5. Răspuns al Agenției de Stat „Moldsilva” din 4 octombrie 2023, la solicitare de informații.

15. „Conducta cu bani de la Apă-Canal Chișinău”

16 iunie 2021, RISE Moldova

Investigația a arătat, pe baza unui contract de achiziții obținut prin intermediul unui avertizor de integritate, că șeful interimar al Întreprinderii municipale „Apă-Canal Chișinău” din acea perioadă, Anatolie Lichii, ar fi făcut afaceri subterane cu bani publici. Întreprinderea a comandat contoare inteligente și un soft de transmitere a datelor de la consumatori pentru suma de 1,4 milioane de lei de la o companie deținută de un tânăr comerciant, care administra și o companie aflată în proprietatea șefului „Apă-Canal Chișinău”. Jurnaliștii au descoperit că cei doi aveau o relație mai veche, iar numele lor s-au intersectat și într-o cauză penală.

REACȚIE: CNA a anunțat, printr-un răspuns¹⁶ din 25 iulie 2023 că „informațiile au fost înregistrate în Registrul de evidență a altor informații cu privire la infracțiuni și incidente (Registrul nr. 2). Fiind organizată verificarea informațiilor despre infracțiuni, acestea nu și-au găsit confirmare, respectiv au fost întocmite încheieri motivate despre rezultatele verificărilor”.

16. „Cisterna lui Pânzari”

25 iunie 2021, RISE Moldova

Investigația arăta că o companie petrolieră care aparținea fiului fostului ministru democrat al Apărării, Alexandru Pânzari, urma să încaseze aproape 3 milioane de lei pentru depozitarea și distribuția motorinei donate de România. Jurnaliștii notau că firma a obținut contractul în urma unor negocieri directe simulate. Inițial, drept punct de livrare a motorinei a fost stabilit or. Chișinău, dar, în cele din urmă, a ajuns să fie depozitată în extremitatea nordică a țării, la 250 de kilometri distanță de capitală. Asta în condițiile în care aproape jumătate dintre beneficiari era producători agricoli din raioanele de sud.

REACȚIE: ANI s-a autosesizat. Instituția a anunțat¹⁷, la 4 august 2023, că „în cazul subiectului declarării, dl Alexandru Pânzari, a fost efectuat controlul

¹⁶ Anexa 6. Răspunsul CNA din 25.07.2023, la solicitarea de informații.

¹⁷ Anexa 3. Răspunsul ANI din 4.08.2023, la solicitare de informații.

averii și a intereselor personale, pe cale de consecință, la data de 28 iunie 2022 s-a emis actul de constatare nr. 275/08, privind încetarea procedurii de control a averii și a intereselor personale”.

17. „În Consiliul local Vadul lui Vodă fiul a luat decizii în privința tatălui”

14 iulie 2021, Moldova Curată

Articolul a arătat că în luna februarie 2021 consilierul local la Vadul lui Vodă, Veaceslav Onofriiciuc, a prezidat o ședință a Consiliului local în care au fost luate decizii referitoare la tatăl său, care este primar. La ședință au fost adoptate 3 decizii care-l vizau pe primar, însă fiul nu s-a abținut de la vot și nici de la prezidarea ședinței.

REAȚIE: ANI s-a autosesizat. La 11 octombrie 2021 ANI a constatat că Veaceslav Onofriiciuc a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese și a dispus revocarea mandatului de consilier și decăderea, pe o perioadă de 3 ani, din dreptul de a ocupa o funcție publică. Actul a fost contestat în instanță, iar la 23 mai 2023 Judecătoria Râșcani, m. Chișinău, a anulat actul de constatare. ANI a depus apel nemotivat, întrucât hotărârea motivată a instanței încă nu fusese emisă. Cauza se află în procedură în Curtea de Apel Chișinău.

18. „Proprietățile și afacerile familiei șefei de la Curtea de Apel Chișinău: casă de lux, spații comerciale și afaceri în agricultură”

28 iulie 2021, Anticorupție.md

Articolul arăta că Ana Panov, pe atunci președinta interimară a Curții de Apel Chișinău, deținea, împreună cu soțul mai multe afaceri, în agricultură și comerț, zeci de metri pătrați de spații comerciale și peste 200 de hectare de teren agricol. Jurnaliștii scriau că familia Panov locuia într-o casă amplasată într-un cartier select din sectorul Centru al Capitalei, al cărei preț declarat era cu mult sub cel de piață. Magistrata le-a spus jurnaliștilor că de toate afacerile se ocupă soțul, iar casa a fost construită pe parcursul mai multor ani.

REACȚIE: ANI a pornit control la cerere. Instituția a informat¹⁸, la 4 august 2023, că „autoritatea a fost sesizată despre investigația jurnalistică în care figureaza, astfel, în baza datelor acumulate, a fost emis procesul-verbal nr. 60/05 din 01 martie 2023, privind refuz în inițierea controlului averii și a intereselor personale”.

19. „Casa nedeclarată în care locuiește prim-ministra Natalia Gavrilița”

12 august 2021, Ziarul de Gardă

Investigația a arătat că Natalia Gavrilița, care fusese votată cu câteva zile înainte de publicarea articolului în funcția de prim-ministră a R. Moldova, locuia într-o casă cu două etaje, situată în sectorul Centru al Capitalei. Imobilul nu se regăsea în declarațiile sale de avere și interese personale din ultimii ani, aparținând părinților săi. Prin intermediul purtătoarei sale de cuvânt, a transmis jurnaliștilor că bunul imobil în care locuia din iunie 2019 nu a fost declarat pentru că „*regimul de declarare pentru situația specifică, când persoana nu este nici beneficiar efectiv, nici nu deține bunul în temeiul unui act juridic, nu este reglementat expres*”. Legea însă stabilea că trebuie incluse în declarațiile de avere „bunurile mobile și imobile, inclusiv cele nefinalizate, deținute în proprietate cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață”.

REACȚIE: Alt impact. La 10 zile după apariția articolului, 22 august 2021, Natalia Gavrilița a depus o nouă declarație de avere în care a indicat casa în care locuia, menționând că are drept de abitație și că este „fără contract, în casa părinților”. ANI a informat, într-un răspuns, la cerere, din 4 august 2023, că nu a verificat declarațiile de avere și interese ale prim-ministreii din acea perioadă, menționând că „deși în declarațiile de avere și interese personale ale dnei Natalia Gavrilița, depuse la data de 8 iulie 2019 și 12 decembrie 2019, nu se regăsește bunul imobil casă de locuit, ulterior, începând cu declarația de avere și interese personale depusă la data de 5 septembrie 2021, dna Natalia Gavrilița, la compartimentul bunuri imobile (clădiri și construcții) deja indică dreptul de abitație în casa de locuit, la care s-a făcut referire”.

¹⁸ Anexa 1. Răspunsul ANI din 16.08.2023, la solicitare de informații.

20. „Cum arată casa noului șef interimar al IGP, pe care susține că a cumpărat-o cu 45 de mii de euro”

19 august 2021, Ziarul de Gardă

Articolul arăta că Lilian Carabeț, care fusese numit șef interimar al Inspectoratului General al Poliției, locuia într-o casă scumpă, amplasată într-o zonă selectă din Dumbrava, o suburbie a Chișinăului. Familia Carabeț a cumpărat bunul imobil în 2014, polițistul indicând în declarațiile sale de avere că acesta ar fi valorat, conform contractului de vânzare/cumpărare, 876 de mii de lei, echivalentul a circa 45,5 mii de euro în ziua semnării contractului – 19 decembrie 2014. În declarația de avere pentru anul 2014, Lilian Carabeț a declarat că banii pentru achiziția casei i-a primit, în același an, de la tatăl său. Prețul de piață al unui asemenea imobil era de cel puțin două ori mai mare decât cel indicat în declarația de avere.

REAȚIE: ANI s-a autosesizat. Instituția a informat¹⁹, prin răspunsul din 4 august 2023, că „Autoritatea s-a autosesizat în baza investigației jurnalistice, efectuând controlul averii și a intereselor personale. Astfel, controlul s-a efectuat pe durata exercitării funcțiilor publice în perioada 26 septembrie 2016 – 30 august 2021, bunul imobil, casa de locuit la care se face referire în articolul din presă, a fost dobândită în perioada anului 2014. Ca urmare, la data de 7 martie 2022, a fost emis Actul de constatare nr. 99/04, inspectorul de integritate responsabil de control constatând lipsa încălcării regimului juridic al declarării averii și intereselor personale de către dl Lilian Carabeț”.

21. „Offshorul și contul bancar austriac ale familiei Iurcu”

8 octombrie 2021, RISE Moldova

Investigația arăta că Vitalie Iurcu, fost director general al Întreprinderii de Stat „Moldtelecom”, apoi viceministru și secretar de stat în cadrul Ministerului Economiei, nu a inclus în declarațiile sale de avere și interese depuse în timp ce era funcționar public o firmă din paradisul fiscal Belize și un cont bancar în Austria. Datele reieșeau din documentele obținute de RISE Moldova în cadrul

¹⁹ Anexa 3. Răspunsul ANI din 4.08.2023, la solicitare de informații.

proiectului internațional #PandoraPapers. „Rugămintea mea este să nu faceți mare zarvă din toată povestea aceasta... Nu prea am ce verifica, stați liniștit și gata”, le-a replicat lurcu jurnaliștilor.

REACȚIE: PA s-a autosesizat. Într-un răspuns²⁰ din 23 august 2023, instituția a informat că faptele din investigație „au constituit obiect de investigație în cadrul unei cauze penale din gestiunea Procuraturii Anticorupție pornită la 17 noiembrie 2021 în baza art.352/1 alin.(2) Cod penal. La 9 iunie 2023 cauza penală de învinuire a lui lurcu Vitalie a fost expediată la Judecătoria Chișinău sediul Buiucani pentru examinare în fond”.

22. „Digital, ne merge prost”

15 octombrie 2021, CU SENS

Investigația a arătat că zeci de laptopuri pe care Ministerul Educației și Cercetării le-a achiziționat pentru a le repartiza elevilor care nu aveau un calculator pentru a putea face ore online în pandemie stăteau de fapt nefolosite în depozitele unor gimnazii, întrucât ele ajunseseră târziu în școli, iar elevii trecuseră între timp la instruirea cu prezență fizică.

REACȚIE: Ministerul Educației s-a autosesizat. Ministerul Educației a informat²¹ că a organizat o ședință cu șefii organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, în cadrul căreia a abordat subiectul. „Totodată, prin circulară adresată consiliilor raionale/municipal și organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, nr. 08/3-09/295 din 26.01.2022, Ministerul Educației și Cercetării a solicitat prezentarea informațiilor cu privire la repartizarea laptop-urilor în instituțiile de învățământ și actualizarea de către instituțiile de învățământ a datelor în Sistemul Informațional de Management în Educație (SIME) cu privire la laptop-urile primite. Conform datelor prezentate, toată tehnica de calcul transmisă către organele locale de specialitate în domeniul învățământului a fost repartizată instituțiilor de învățământ și este utilizată în procesul educațional”, a informat Ministerul Educației și Cercetării.

²⁰ Anexa 2. Răspunsul PA din 23.08.2023, la solicitare de informații.

²¹ Anexa 7. Răspunsul Ministerului Educației și Cercetării din 17.08.2023, la solicitare de informații.

23. „Încălzirea pe bază de biomasă: Istoria unui eșec local alimentat cu milioanele japonezilor”

1 noiembrie 2021, Ziarul de Gardă

Investigația arăta că circa 153 de milioane de lei, bani proveniți din granturi oferite de Guvernul Japoniei, au fost „îngropați” de autoritățile de la Chișinău în construcția unei fabrici de producere a peleișilor și în instalarea a 25 de cazane pe bază de biomasă, 24 dintre care urmau să producă energie termică pentru a încălzi tot atâtea instituții publice din R. Moldova. Deși cazangeriile și fabrica au fost construite, la șase ani de la lansarea oficială, proiectul este practic nefuncțional. Cazanele pe bază de biomasă erau utilizate în doar câteva localități, iar fabrica de producere a peleișilor, care a „înghițit” aproape 70 de milioane de lei, se scufunda în acuzații de corupție și în neputința tuturor guvernărilor din ultimii ani de a găsi soluții pentru a o face să funcționeze.

REAȚIE: Alt impact. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a anunțat, la 3 august 2022, printr-un comunicat, că activitatea fabricii a fost relansată, după o vizită la fața locului a finanțatorilor japonezi²². În februarie 2023 Ministerul propunea Guvernului să treacă fabrica în gestiunea „Termoelectrica”, întrucât de facto ea așa și nu începuse să producă peleiși²³. Printr-un răspuns în scris, remis în urma unei solicitări de informații trimise repetat, Procuratura Anticorupție ne-a anunțat că informațiile expuse în investigația jurnalistică „Încălzirea pe bază de biomasă: Istoria unui eșec local alimentat cu milioanele japonezilor” „constituie obiect de investigație în cadrul unei cauze penale pornite la 26.05.2021 în baza art.327 alin.(2) lit. b/1) Cod penal. Urmărirea penală pe cazul dat este efectuată de către organul de urmărire penală a Centrului Național Anticorupție sub conducerea Procuraturii Anticorupție. În prezent, de către organul de urmărire penală a CNA sunt efectuate acțiuni de urmărire penală în scopul adoptării unei soluții pe caz în corespundere cu prevederile Codului de procedură penală”.

²² Comunicat, 3 august 2022, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

²³ Știre Moldstreet, 25 februarie 2023.

24. „Milioane de lei cheltuite din Fondul Ecologic Național pentru o stație de epurare cu un viitor incert”

23 noiembrie 2021, Moldova Curată, Radio Orhei

Investigația a arătat că o stație de epurare biologică a apei uzate menajere care urma să fie construită în comuna Ivancea, r. Orhei, începând cu anul 2014, așa și nu a devenit funcțională, în pofida milioanei de lei alocate de Fondul Ecologic Național și de Primărie. Lucrările de construcție fuseseră sistate de două ori din cauză că aveau loc pe un alt teren decât cel rezervat de Primărie și aprobat de autoritățile abilitate.

REAȚIE: Alt impact. Primăria Ivancea a informat²⁴ că „la moment se execută lucrări de racordare a stației de epurare, precum și a stațiilor de pompare, la energia electrică și alte lucrări, ce vor fi achitate din ultima tranșă, preconizată la etapa a VII-a, în valoare de 1,98 milioane de lei de către Oficiul Național de Implementare a Proiectelor în domeniul Mediului”. Ministerul Mediului a informat²⁵, la cerere, că proiectul este în derulare și urmează să se încheie la 31 mai 2024 și că o evaluare a modului cum a fost implementat poate fi făcută la finalizare.

25. „Sate și sete”

29 ianuarie 2022, CU SENS

Investigația a arătat situația din mai multe sate din raionul Hâncești, în care oamenii nu au acces la apă potabilă, deși pentru instalarea apeductului statul a cheltuit zeci de milioane de lei. Lucrul nu fusese dus până la capăt, deoarece apa a fost „adusă” până la marginile localităților, însă nu au mai fost săpate tranșee și instalate țevi pentru ca apa să ajungă aproape de case.

REAȚIE: Alt impact. ADR Centru a aprobat finanțarea, în parteneriat cu primăriile locale, a 143,5 km de rețele de apeduct care ar urma să asigure ca apa să ajungă, prin țevi, până la casele oamenilor. Lucrările de construcție au demarat în septembrie 2022 și în iulie 2023 erau în desfășurare.

²⁴ Anexa 8. Răspunsul Primăriei Ivancea din 18.08.2023, la solicitare de informații.

²⁵ Anexa 9. Răspunsul Ministerului Mediului din 11.09.2023, la solicitare de informații.

26. „Vlad Filat: Cum și-a scăpat averea de confiscare. Viața de după pușcărie a fostului premier”

18 februarie 2022, Anticorupție.md

Investigația a arătat că fostul prim-ministru Vladimir Filat și-a aranjat un trai pe picior larg după eliberarea condiționată din penitenciar. Jurnaliștii constatau că el locuiește într-un imobil luxos dintr-un cartier select al Capitalei și folosește mașini scumpe, cu șofer personal. Cu toate că sentința de condamnare prevedea și confiscarea averii, inclusiv a imobilelor pe care fusese aplicat sechestrul, fostul șef de guvern a reușit să-și păstreze cea mai mare parte din bunuri. Au fost confiscate doar patru automobile. Mai multe probe pe care jurnaliștii le-au obținut în procesul de documentare arătau că Filat ar fi organizat și dirijat procesul prin care și-a salvat averea chiar în perioada în care era încarcerat. Solicitat, Vlad Filat nu a comentat toate faptele descrise, însă a anunțat că locuința o folosește prin locațiune, a anunțat că nu are mașini și că la moment era angajat și își câștiga existența legal.

REAȚIE: Lipsă reacție. Nu există informații despre reacții oficiale din partea instituțiilor de stat.

27. „Defrișări fără întocmirea actelor, rude angajate și muncitori impuși să lucreze în gospodăriile șefilor. Dezvăluirile unor actuali și foști angajați de la „Spații Verzi”

25 iunie 2022, Ziarul de Gardă

În investigație au fost reproduse mărturiile mai multor angajați și foști angajați ai Întreprinderii Municipale „Asociația de gospodărire a spațiilor verzi”, care au vorbit despre o serie de ilegalități care ar fi fost comise de conducerea de atunci a instituției. Aceștia afirmă că organizarea proastă și activitatea în interese personale în detrimentul interesului public s-au soldat cu tragicul accident din luna mai 2022, când un copil a fost omorât după ce craca unui copac a căzut peste el. Muncitorii au spus că au fost forțați să lucreze în gospodăriile șefilor, să facă tăieri fără acte, la indicațiile lor ilegale, precum și să participe la acțiuni electorale ale Partidului Democrat din Moldova.

REACȚIE: Procuratura Anticorupție s-a autosesizat. Instituția a anunțat²⁶ că informațiile expuse în investigație „au constituit obiect de investigație în cadrul unui proces penal inițiat la 25 iunie 2022. Pe cazul dat la 12 septembrie 2022 s-a dispus refuzul în pornirea urmăririi penale”. Și CNA a informat²⁷ printr-un răspuns din 25 iulie 2023 că „fiind organizată verificarea informațiilor despre infracțiuni, acestea nu și-au găsit confirmare, respectiv au fost întocmite încheieri motivate despre rezultatele verificărilor”.

28. „Dotat cu tehnică în valoare de milioane de lei, iar în bănci - 50 de elevi în loc de 500. Controversele Colegiului de Inginerie de la Strășeni și reacția conducerii”

30 iunie 2022, AGORA

Investigația a arătat că instituția publică Colegiul de Inginerie de la Strășeni, unde este aplicat modelul de învățământ dual și pentru a cărui creare și dotare statul a alocat peste 20 de milioane de lei, plus banii alocați de companii-partenere, nu este folosit la capacitatea planificată. În pofida dotărilor cu utilaje de zeci de mii de euro, în colegiu își fac studiile aproximativ 30 de elevi din cei 500 planificați.

REACȚIE: Lipsă reacție. Pentru anul de învățământ 2023-2024 Ministerul Educației și Cercetării²⁸ a aprobat un plan de admitere de 100 de persoane: 50 de persoane pentru învățământ profesional tehnic secundar, la meseriile *strungar multiprofil și operator introducere, validare și prelucrare date* și alte 50 de persoane la învățământ profesional tehnic postsecundar, la specialitățile *mecatronică și utilaj tehnologic industrial și accesorii*. „Urmare a desfășurării concursului de admitere, nu au fost înregistrate dosare ale potențialilor candidați pentru cele 50 de locuri pentru învățământul profesional tehnic secundar, iar pentru specialitățile *mecatronică* au fost înregistrate 8 dosare, pentru specialitatea *utilaj tehnologic industrial și accesorii* au fost înregistrate 22 de dosare”, a informat Ministerul Educației și Cercetării.

²⁶ Anexa 2. Răspunsul PA din 23.08.2023, la solicitare de informații.

²⁷ Anexa 6. Răspunsul CNA din 25.07.2023, la solicitare de informații.

²⁸ Anexa 10. Răspunsul Ministerului Educației și Cercetării din 28.08.2023, la solicitare de informații.

29. „Păduri inexistente. În căutarea copacilor care nu au mai crescut”

12 august 2022, Ziarul de Gardă

Articolul de investigație demonstra că în mai multe zone din țară, în special din raionul Edineț, acolo unde de-a lungul anilor autoritățile anunțau că au fost plantați copaci pentru a se forma păduri noi, nu exista nici măcar un singur copac. Pădurile inexistente au devenit realitate pentru că, de cele mai multe ori, după ce puieții erau plantați, de ei nimeni nu mai avea grijă.

REAȚIE: Lipsă reacție. Într-un răspuns²⁹ din 4 octombrie 2023, Agenția „Moldsilva” din 4 octombrie 2023, am fost informați că pe sectoarele de pădure plantate pe terenurile unor primării din raionul Edineț urmau să fie efectuate lucrări de îngrijire, pază și completări a culturilor silvice. „Din lipsa resurselor financiare, lucrările enumerate nu au fost efectuate”.

30. „Facilitățile de la stat și casa în construcție a președintelui interimar al Judecătoriei Strășeni”

22 august 2022, Ziarul de Gardă

Investigația arăta că Sergiu Osoianu, președintele interimar al Judecătoriei Strășeni și unul dintre candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, își construia o casă cu două niveluri, într-o suburbie a Capitalei. Până să-și construiască acest imobil, magistratul, fost procuror, a beneficiat de mai multe facilități de la stat: a obținut, prin judecată, bani pentru un apartament în Chișinău, apoi, gratis, un teren pentru construcții în Strășeni, iar ulterior, un apartament la preț preferențial în Capitală.

REAȚIE: ANI s-a autosesizat la circa șapte luni de la publicarea articolului. „Autoritatea s-a autosesizat, astfel, prin procesul-verbal nr. 45/09 din 24 martie 2023, inspectorul de integritate a dispus inițierea controlului, la moment fiind în derulare”, se menționează în răspunsul ANI³⁰ din 4 august 2023.

²⁹ Anexa 5. Răspunsul Agenției de Stat „Moldsilva” din 4.10.2023, la solicitare de informații.

³⁰ Anexa 3. Răspunsul ANI din 4.08.2023, la solicitare de informații.

31. „Afaceri imobiliare la Hâncești. Interpusul” și „Afaceri imobiliare la Hâncești. Cartierul șefilor”

24 august 2022 și 26 august 2022, RISE Moldova

Investigația formată din două părți arată cum peste trei hectare de teren din orașul Hâncești au fost înstrăinate pe bani puțini. În consecință, a apărut un nou cartier select și o afacere pe hârtie ajunsă în proprietatea unei companii fondate de un consilier raional. În prima parte a anchetei, jurnaliștii au arătat cum un subaltern al fiului primarului din Hâncești, ajutat de funcționari locali, a jonglat cu acte care i-au permis să cumpere un teren public de 60 de ari la un preț de nici 7 mii de lei. În a doua parte a investigației au fost prezentați patru șefi din oraș care au obținut terenuri pe bani puțini de la autoritățile publice locale.

REACȚIE: CNA și PG s-au autosesizat. Prin răspunsul³¹ din 25 iulie 2023, CNA a anunțat că „informațiile au servit temei pentru pornirea unei cauze penale, în baza art. 327 alin. (2) lit. b') din Codul penal, care, în conformitate cu ordonanța Procurorului General, a fost expediată pentru continuarea urmăririi penale în adresa PCCOCS”. În răspunsul³² remis la la 21 august 2023, PCCOCS a evitat să facă referire la acest dosar: „referitor la subiectele abordate în solicitare, care se află în gestiunea PCCOCS, la etapa respectivă au fost plasate comunicate în mass-media”. După ancheta RISE Moldova, în octombrie 2022, PCCOCS a anunțat, într-un comunicat de presă, că a pornit un dosar penal în care mai mulți funcționari de la Primăria Hâncești, inclusiv primarul, sunt bănuți de atribuirea frauduloasă a mai multor terenuri din oraș. Dosarul se află la faza de urmărire penală.

32. „6,5 milioane de lei. Apartamentul de lux, cu vedere la parc, scos la vânzare de familia unei judecătore”

20 septembrie 2022, Ziarul de Gardă

Investigația arată că Lilia Lupașco, judecătore la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, și soțul ei, de meserie jurist, și-au scos la vânzare un apartament de

³¹ Anexa 6. Răspunsul CNA din 25.07.2023, la solicitare de informații.

³² Anexa 11. Răspunsul PCCOCS din 21.08.2023, la solicitarea de informații.

lux, situat într-un cartier select din capitală, în regiunea parcului Valea Morilor, la prețul de circa 6,5 milioane de lei. În anunțul însoțit de mai multe fotografii care arătau luxul în care locuia familia judecătorei, era indicat că apartamentul cu vedere spre parcul și lacul Valea Morilor avea o suprafață de 170 de metri pătrați. Un imobil cu o asemenea suprafață lipsea însă din declarațiile de avere și interese ale magistratului. Imobilul scos la vânzare era compus din două apartamente comasate, unul din care procurat, în acte, de părinții magistratului. Lilia Lupașco le-a spus jurnaliștilor că familia sa a scos locuința la vânzare pentru că avea nevoie de bani pentru a continua construcția unei case, începută în 2021, într-o suburbie a Capitalei, unde pentru materiale de construcție și manoperă cheltuisese deja 2 milioane de lei. După o discuție cu reporterul ZdG, în care magistrata afirma că averea pe care o deține familia ei corespunde cu veniturile pe care le are, anunțul despre vânzarea locuinței a fost șters de pe site-ul agenției imobiliare.

REAȚIE: ANI s-a autosesizat³³: „Autoritatea s-a autosesizat urmare investigației jurnalistice, pe cale de consecință, la data de 18 octombrie 2022 fiind emis procesul-verbal nr. 496/06 privind inițierea controlului, la moment fiind în derulare”.

33. „Finalul unui proiect transfrontalier la Cărpineni: 1,5 milioane de lei pentru panouri solare care «nu funcționează și nici n-au funcționat»”

22 octombrie 2022, Moldova Curată

Investigația a arătat că un set de panouri solare, instalate în anul 2015 pe acoperișul Spitalului din comuna Cărpineni, raionul Hâncești, și pentru care s-au cheltuit 1,5 milioane de lei dintr-o finanțare transfrontalieră europeană au rămas nefuncționale. Sistemul de panouri urma să asigure spitalul cu apă caldă.

REAȚIE: Alt impact. După publicare, noua conducere a spitalului s-a angajat să reanimeze sistemul de panouri. Procesul se afla în derulare în august 2023.

³³ Anexa 3. Răspunsul ANI din 4.08.2023, la solicitare de informații.

34. „Licitații (ne)transparente la întreprinderile statului. Sau cum firma șefei Corpului de control al prim-ministrei a ajuns să monteze panouri fotovoltaice la Combinatul de Vinuri Cricova, deținut de stat”

28 octombrie 2022, Ziarul de Gardă

Investigația arată că „Neomatrix” SRL, o companie cunoscută pentru activitatea sa în domeniul tehnicii de calcul, afiliată Vioreliei Lazăr, care până în luna octombrie 2022 a condus Corpul de control al prim-ministrei Natalia Gavrița, a livrat și a montat, în primăvara anului 2022, panouri fotovoltaice la Combinatul de Vinuri Cricova, societate pe acțiuni deținută de stat. Compania se pregătea să participe la licitații organizate de instituțiile statului care mizează pe obținerea independenței energetice, politică promovată în ultimul an de către Guvern. Contractul cu Vinăria Cricova a fost semnat în lipsa unui anunț sau a unei licitații publice, pentru că întreprinderile cu capital public nu contractează bunuri, servicii sau lucrări prin intermediul sistemului de achiziții publice. „Ea fiind în funcția dată, cunoaște foarte multă lume și poate sau nu poate vorbi cu diferiți, dar eu nu cunosc dacă direct a influențat, sau nu”, spunea Mircea Ciobanu, administratorul și beneficiar efectiv al companiei „Neomatrix” la momentul publicării investigației, care este fratele Vioreliei Lazăr. „Dumneai nu a influențat cu nimic această licitație, doar din considerent economic a fost selectată această firmă”, afirma Sorin Maslo, directorul interimar al Vinăriei Cricova.

REACȚIE: Procuratura Generală s-a autosesizat³⁴. Instituția a informat că a expediat, la 28 octombrie 2022, în adresa Procuraturii Anticorupție pentru examinare, raportul procurorului pentru misiuni speciale Ion Pripa. PA a precizat, printr-un alt răspuns³⁵, că informațiile din investigație au constituit obiect de examinare în cadrul unui proces inițiat la 3 noiembrie 2022. „Pe cazul dat, la 30 decembrie 2022 s-a dispus încetarea examinării procesului, deoarece lipsesc temeuri de a iniția investigarea sub aspect contravențional sau penal”, se menționează în răspunsul PA.

³⁴ Anexa 4. Răspunsul PG din 15 septembrie, la solicitare de informații.

³⁵ Anexa 2. Răspunsul PA din 23.08.2023, la solicitare de informații.

35. „Peste 3 milioane de lei și o finanțare din România, investite în zadar într-un stadion, la Soroca”

8 noiembrie 2022, Moldova Curată

Investigația a arătat că peste 3,3 milioane de lei din bugetul raionului Soroca și o finanțare de câteva mii de euro fuseseră cheltuite din 2019 și până în 2022, pentru construcția unui stadion raional cu 1200 de locuri în satul Rublenița, însă construcția a fost abandonată la scurt timp după ce a început. Stadionul urma să fie gata în 2022. Compania care urma să construiască a acuzat lacune în proiectul tehnic. Proiectul fusese realizat de către firma fostului arhitect-șef al raionului, care între timp demisionase și își lichidase firma.

REAȚIE: Alt impact. Conform răspunsului oferit la 15 august 2023³⁶, la 19 iunie 2023 Consiliul Raional Soroca a decis alocarea sumei de 372 de mii de lei pentru achiziționarea serviciilor de proiectare a măsurilor de protecție a stadionului contra deformărilor de teren. Procedura de achiziție încă nu a fost anunțată, întrucât înainte de a o începe este nevoie ca Primăria Rublenița să transmită în suprafață terenul către CR Soroca. Un proiect de decizie în acest sens este în pregătire în prezent, la fel, CR Soroca urmează să obțină, pentru a putea începe procedura de achiziție, prescripții tehnice de la Administrația de Stat a Drumurilor și de la Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.

36. „Politicieni cu abonament la milioanele statului și firme cu drumuri pavate spre câștig”

23 decembrie 2022, Anticorupție.md

Investigația arată că, după o procedură de achiziție pentru reparația unui trotuar la Bălți, s-au dezvoltat carențele din sistemul de achiziții, dar și rivalitatea fără reguli între agenții economici. Primăria Bălți a negat orice aranjamente, faptele însă au arătat că două firme au deținut și dețineau la momentul documentării abonamente nelimitate la banii publici. Una dintre ele este fondată de fostul consilier municipal și actual deputat al PAS, Boris Marcoci, care a câștigat pe parcursul mai multor ani majoritatea contractelor cu primăria municipiului

³⁶ Anexa 12. Răspunsul CR Soroca din 15.08.2023, la solicitare de informații.

Bălți. Ulterior nișa a fost ocupată de o altă firmă, care, doar în 2022, a încheiat 8 contracte cu municipalitatea, în sumă totală de peste 60 de milioane de lei.

REACȚIE: Lipsă reacție. Nu există informații despre reacții oficiale din partea instituțiilor de stat.

37. „Secretele deputatului Nesterovschi”

29 martie 2023, RISE Moldova

Investigația a arătat că din 2014, de când era deputat, Alexandr Nesterovschi, a fost discret la capitolul imobile. În ultimii patru ani nu declarase vreun apartament sau vreo casă, deși legea prevede că funcționarii publici sunt obligați să declare inclusiv imobilele în care locuiesc cu chirie.

Jurnaliștii de la RISE Moldova și TV Nord din Bălți au aflat că deputatul nu indica în declarațiile de avere și interese un apartament donat de bunicul fostei sale soții, o vilă înscrisă pe concubină și un apartament cumpărat de părinții săi fără venituri oficiale.

REACȚIE: Lipsă reacție. Nu există informații despre reacții oficiale din partea instituțiilor de stat.

38. „Bază de odihnă la Nistru și apartament de clasa „premium”, achizițiile deputaților Mihai Popșoi și Adrian Albu”

1 mai 2023, TV8

Investigația a arătat că vicepreședintele Parlamentului Mihai Popșoi a intrat în posesia unei clădiri nefinalizate din zona de agrement de pe malul Nistrului a localității Vadul-lui-Vodă, care ar urma să devină pensiune turistică. Spațiul, trecut în acte drept „comercial” ar fi costat 60 de mii de euro.

REACȚIE: Sesizare de la terți. A doua zi după publicarea investigației, la ANI a fost depusă o sesizare în privința deputatului Mihai Popșoi, soldată cu un [act de refer](#) la inițierea controlului, emis la 31 mai 2023.

Tabel 1. Sinteza studiilor de caz

SUBIECT SESIZARE DIN OFICIU		REAȚIE		ALT IMPACT	LIPSĂ REAȚIE
		SESIZARE DE LA TERȚI			
1.	Vâna de aur a manualelor școlare și posibilul conflict de interese al fostului ministru Igor Șarov”	ANI			
2.	„Beton armat în locul copacilor din Pădurea Durlești”		PG, „Moldsilva”		
3.	„Donatorii de fațadă”			Alt impact	
4.	„Sponsorii cu interese ai Primăriei Chișinău”		PG		
5.	„Cum a trecut șeful interimar al Procuraturii Anticorupție, Serghei Gavajuc, un apartament de lux pe numele tatălui”	PA, ANI			
6.	„În căutarea CV-ului și a diplomei de studii superioare a unui președinte de raion”				Lipsă reacție
7.	„O parte din banii europeni donați Găgăuziei pentru echipament medical a ajuns la o firmă creată urgent de un activist pro-rus de la Comrat”				Lipsă reacție
8.	„Schemele procurorului Petrușca: Donații generoase de la rude și automobile oferite în arendă la prețuri derizorii”				Lipsă reacție
9.	„Sănătate la gunoi”	ANSP			
10.	„Judecătorul lui Șor		CSM, PA, ANI		
11.	„Mașinile subevaluate ale inspectorilor de integritate”				Lipsă reacție
12.	„Apartamentul președintelui”		PA, ANI		
13.	„Hoții de păduri”		PG, „Moldsilva”		
14.	„Secretara Consiliului local Vadul lui Vodă: două mașini și două terenuri cumpărate într-un an, a căror valoare depășește de două ori veniturile legale”	ANI			

**STUDIUL. REACȚIA AUTORITĂȚILOR LA INVESTIGAȚIILE JURNALISTICE
PE TEME DE INTEGRITATE ȘI CORUPȚIE**

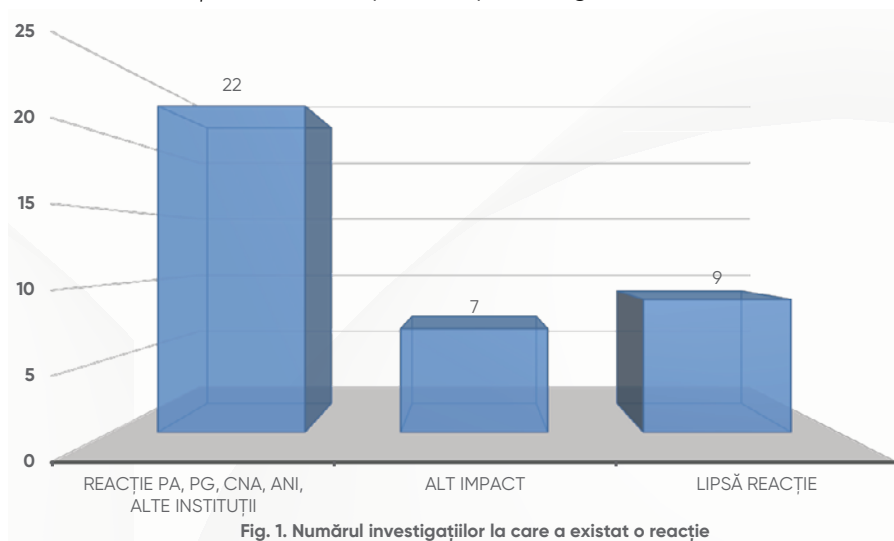
SUBIECT SESIZARE DIN OFICIU	REAȚIE		ALT IMPACT	LIPSĂ REAȚIE
	SESIZARE DE LA TERȚI			
15. „Conducta cu bani de la Apă-Canal Chișinău”	CNA			
16. „Cisterna lui Pînzari”	ANI			
17. „În Consiliul local Vadul lui Vodă fiul a luat decizii în privința tatălui”	ANI			
18. „Proprietățile și afacerile familiei șefei de la Curtea de Apel Chișinău: casă de lux, spații comerciale și afaceri în agricultură”		ANI		
19. „Casa nedeclarată în care locuiește prim-ministra Natalia Gavrilița”			Alt impact	
20. „Cum arată casa noului șef interimar al IGP, pe care susține că a cumpărat-o cu 45 de mii de euro”	ANI			
21. „Offshorul și contul bancar austriac ale familiei Iurcu”	PA			
22. „Digital, ne merge prost”	MEC			
23. „Încălzirea pe bază de bio-masă: Istoria unui eșec local alimentat cu milioanele japonezilor”			Alt impact	
24. „Milioane de lei cheltuite din Fondul Ecologic Național pentru o stație de epurare cu un viitor incert”			Alt impact	
25. „Sate și sete”			Alt impact	
26. „Vlad Filat: Cum și-a scăpat averea de confiscare. Viața de după pușcărie a fostului premier”				Lipsă reacție
27. „Defrișări fără întocmirea actelor, rude angajate și muncitori impuși să lucreze în gospodăriile șefilor. Dezvăluirile unor actuali și foști angajați de la „Spații Verzi”	PA			

**CAPITOLUL 1. DOCUMENTAREA ȘI ANALIZA REACȚIEI INSTITUȚIILOR PUBLICE
LA FAPTELE DESCRISE ÎN INVESTIGAȚIILE JURNALISTICE**

SUBIECT SESIZARE DIN OFICIU	REAȚIE		ALT IMPACT	LIPSĂ REAȚIE
	SESIZARE DE LA TERȚI			
28. „Dotat cu tehnică în valoare de milioane de lei, iar în bănci - 50 de elevi în loc de 500. Controversele Colegiului de Inginerie de la Strășeni și reacția conducerii”				Lipsă reacție
29. „Păduri inexistente. În căutarea copacilor care nu au mai crescut”				Lipsă reacție
30. „Facilitățile de la stat și casa în construcție a președintelui interimar al Judecătorei Strășeni”	ANI			
31. „Afaceri imobiliare la Hâncești. Interpusul” și „Afaceri imobiliare la Hâncești. Cartierul șefilor”	CNA, PG			
32. „6,5 milioane de lei. Apartamentul de lux, cu vedere la parc, scos la vânzare de familia unei judecătore”	ANI			
33. „Finalul unui proiect transfrontalier la Cărpini: 1,5 milioane de lei pentru panouri solare care «nu funcționează și nici n-au funcționat»”			Alt impact	
34. „Licitații (ne)transparente la întreprinderile statului. Sau cum firma șefei Corpului de control al prim-ministrei a ajuns să monteze panouri fotovoltaice la Combinatul de Vinuri Cricova, deținut de stat”	PG			
35. „Peste 3 milioane de lei și o finanțare din România, investite în zadar într-un stadion, la Soroca”			Alt impact	
36. „Politicieni cu abonament la milioanele statului și firme cu drumuri pavate spre câștig”				Lipsă reacție
37. „Secretele deputatului Nesterovschi”				Lipsă reacție
38. „Bază de odihnă la Nistru și apartament de clasa „premium”, achizițiile deputaților Mihai Popșoi și Adrian Albu”		ANI		

Analiza datelor

În mai mult de jumătate din cazurile monitorizate – 22 din totalul de 38 de cazuri – a existat o reacție a instituțiilor de investigații și control, fiind deschise cauze penale, proceduri de verificare sau control sau anchete interne. 15 controale au fost pornite prin sesizări din oficiu, iar 7 – în baza petițiilor unor terți – deputați, consilieri locali, alte persoane. De asemenea, în alte 7 cazuri au fost fixate schimbări/evoluții calificate drept „alt impact” (Fig.1).

Asta presupune, de exemplu, reevaluarea unor lucrări a căror sistare a fost semnalată în investigații, cum e cazul stației de epurare din Ivancea și stadionului în construcție din Soroca, sau inițierea unor demersuri pentru valorificarea unor investiții abandonate, cum sunt cazurile fabricii de peleți din Criuleni, sistemului de panouri solare de la Spitalul Cărpineni sau finalizarea instalării sistemului de aprovizionare cu apă a locuitorilor din Hîncești. În 9 cazuri din 38 nu a existat nici o reacție. Printre investigațiile rămase fără vreo reacție sunt și cazuri explicite de nereguli în procesul de achiziții sau de averi nedeclarate – de exemplu, studiile de caz 7 și 37, despre achiziția fără concurs, la Comrat, a unor aparate de ultrasonografie de la o firmă creată cu 2 săptămâni înainte de tranzacție, plătindu-se o supraplată de 156 de mii de lei, și despre averile nedeclarate ale deputatului Nesterovschi.

Rezultatele controalelor

Din cele 22 de controale inițiate, în 13 cazuri au fost emise decizii de întrerupere a controlului, refuz în pornirea urmăririi penale sau de constatare a lipsei încălcării de lege. În alte 7 cazuri controalele sau urmărirea penală sunt în derulare. Cazurile în care s-au aplicat sancțiuni sau soluții de remediere sunt doar două - ANSP și MEC, care au organizat controale și verificări și au remediat problemele semnalate de jurnaliști (Tab 2., Fig. 2).

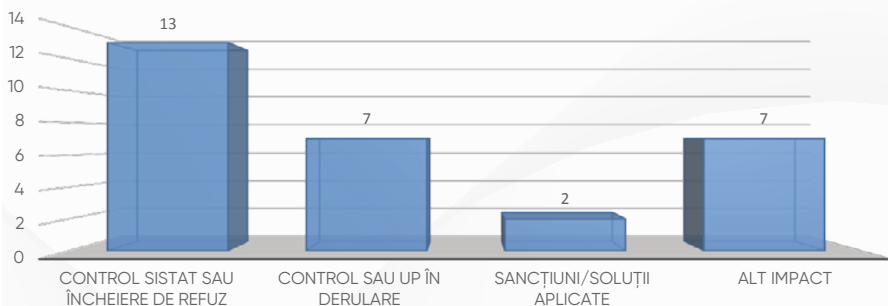

Fig. 2. Rezultatele controalelor

Astfel, rezultatele arată că deși în cele mai multe cazuri au existat o reacție și un anumit impact al investigației pe termen scurt, pe termen lung lucrurile nu s-au schimbat. Reacția survenită a avut un caracter tranzitoriu și fără vreo finalitate sau eficiență. De cele mai multe ori, controalele pornite nu s-au soldat cu sancțiuni reale. Acest fapt poate vorbi despre eventuale limitări legale în activitatea organelor de control, despre lipsa de voință sau îndemânare a investigatorilor sau, nu putem exclude, de carențe în documentarea jurnalistică. Un caz care poate fi menționat în contextul eficienței reduse a controalelor este studiul de caz nr. 7. La sesizarea unui terț de a verifica dacă a existat o înțelegere între Executivul din Găgăuzia și firma care a livrat echipamentul, cu o supraplată de 156 de mii de lei, creată cu 2 săptămâni înainte de a încheia tranzacția, Direcția Teritorială Sud a CNA a răspuns că totul este conform legislației achizițiilor, fără cel puțin să audieze părțile sau să facă alte acțiuni de verificare decât au făcut jurnaliștii. Totodată, putem remarca și faptul că în unele cazuri, cum ar fi în cazurile nr 2. și 13, urmărirea penală începută nu are o finalitate deși a trecut, în ambele situații, mai mult de doi ani de la deschiderea dosarelor penale.

Tabel 2. Rezultatele controalelor

SUBIECT INSTITUȚIE		COTROL		ALT IMPACT
		REZULTAT		
1.	„Vâna de aur a manualelor școlare și posibilul conflict de interese al fostului ministru Igor Șarov”	ANI, act de constatare	În instanță	
2.	„Beton armat în locul copacilor din Pădurea Durlești”	PG, „Moldsilva”	UP în derulare	
3.	„Donatorii de fațadă”			Legislație modificată
4.	„Sponsorii cu interese ai Primăriei Chișinău”	PG, CNA, control	Examinare sistată	
5.	„Cum a trecut șeful interimar al Procuraturii Anticorupție, Serghei Gavajuc, un apartament de lux pe numele tatălui”	PA, ANI	UP clasată, ANI, examinare sistată	
6.	„Sănătate la gunoi”	ANSP	Sanctiuni contravenționale aplicate	
7.	„Judecătorul lui Șor”	CSM, PA, ANI	SD aplicată, UP – încheiere de refuz, ANI – control sistat.	
8.	„Apartamentul președintelui”	PA, ANI	PA – încheiere de refuz, ANI – control sistat.	
9.	„Hoții de păduri”	PG, „Moldsilva”	UP în derulare, Demisii operate de „Moldsilva”	
10.	„Secretara Consiliului local Vadul lui Vodă: două mașini și două terenuri cumpărate într-un an, a căror valoare depășește de două ori veniturile legale”	ANI	Lipsa încălcării	
11.	„Conducta cu bani de la Apă-Canal Chișinău”	CNA	UP – încheiere de refuz	
12.	„Cisterna lui Pînzari”	ANI	Control sistat	
13.	„În Consiliul local Vadul lui Vodă fiul a luat decizia în privința tatălui”	ANI, act de constatare	În instanță	

**CAPITOLUL 1. DOCUMENTAREA ȘI ANALIZA REACȚIEI INSTITUȚIILOR PUBLICE
LA FAPTELE DESCRISE ÎN INVESTIGAȚIILE JURNALISTICE**

SUBIECT INSTITUȚIE		COTROL		ALT IMPACT
		REZULTAT		
14.	„Proprietățile și afacerile familiei șefei de la Curtea de Apel Chișinău: casă de lux, spații comerciale și afaceri în agricultură”	ANI,	Refuz în inițierea controlului	
15.	„Casa nedeclarată în care locuiește prim-ministra Natalia Gavrilița”			Subiectul a depus o declarație nouă, cu indicarea imobilului lipsă
16.	„Cum arată casa noului șef interimar al IGP, pe care susține că a cumpărat-o cu 45 de mii de euro”	ANI	Lipsa încălcării	
17.	„Offshorul și contul bancar austriac ale familiei Iurcu”	PA	UP încheiată, examinare în instanță în derulare	
18.	„Digital, ne merge prost”	MEC	Problemă soluționată	
19.	„Încălzirea pe bază de biomasă: Istoria unui eșec local alimentat cu milioanele japonezilor”			Activități pentru reactivarea fabricii
20.	„Milioane de lei cheltuite din Fondul Ecologic Național pentru o stație de epurare cu un viitor incert”			Primăria continuă lucrările
21.	„Sate și sete”			S-a obținut o finanțare
22.	„Defrișări fără întocmirea actelor, rude angajate și muncitori impuși să lucreze în gospodăriile șefilor. Dezvăluirile unor actuali și foști angajați de la „Spații Verzi”	PA	Încheiere de refuz în pornirea UP	
23.	„Facilitățile de la stat și casa în construcție a președintelui interimar al Judecătoriei Strășeni”	ANI	Control în derulare	
24.	„Afaceri imobiliare la Hâncești. Interpusul” și „Afaceri imobiliare la Hâncești. Cartierul șefilor”	CNA, PG	UP în derulare	

SUBIECT INSTITUȚIE		COTROL		ALT IMPACT
		REZULTAT		
25.	„6,5 milioane de lei. Apartamentul de lux, cu vedere la parc, scos la vânzare de familia unei judecătore”	ANI	Control în derulare	
26.	„Finalul unui proiect transfrontalier la Cărpini: 1,5 milioane de lei pentru panouri solare care «nu funcționează și nici n-au funcționat»”			S-au făcut demersuri pentru repunerea în funcțiune
27.	„Licitatii (ne)transparente la întreprinderile statului. Sau cum firma șefei Corpului de control al prim-ministrei a ajuns să monteze panouri fotovoltaice la Combinatul de Vinuri Cricova, deținut de stat”	PG, PA	Examinare sistată	
28.	„Peste 3 milioane de lei și o finanțare din România, investite în zadar într-un stadion, la Soroca”			CR face demersuri pentru a relua construcția
29.	„Bază de odihnă la Nistru și apartament de clasa „premium”, achizițiile deputaților Mihai Popșoi și Adrian Albu”	ANI	Refuz în inițierea controlului	

CONCLUZII

Faptul că în mai mult de jumătate din cazurile examinate – în 22 din 38 a existat o reacție a instituțiilor de stat, exprimată în controale, investigații sau anchete interne arată că instituțiile de stat sunt, totuși, atente la ce documentează presa de investigație și o văd drept sursă de informații pentru investigații penale sau de altă natură.

Investigațiile – 7, în privința cărora a fost fixat un „alt impact” arată, de asemenea, că presa a avut rolul de motor al schimbării în anumite situații – abordarea problemei în media a generat schimbări spre o posibilă rezolvare.

Cu toate acestea, rezultatele finale ale controalelor arată o eficiență foarte joasă a investigațiilor organelor de drept și de control și o rată mică a sancțiunilor aplicate. Mai mult de jumătate din controalele pornite – 13 din 22 – s-au soldat cu materiale de refuz sau sistarea examinării. Este un rezultat care poate transmite societății mesaje descurajatoare: că nu există voință reală de a investiga faptele descrise de jurnaliști și a curăța sistemele administrării de stat de elemente corupte, că există persoane intangibile, că în stat există un grad de tolerare a comportamentelor nedemne sau chiar corupte.

În procesul de lucru la acest studiu s-a constatat că multe instituții nu dețin baze de date automatizate în care să fie integrate informații despre persoanele vizate în procese sau dosare penale. Din acest motiv, dar și cu abateri de la Legea privind accesul la informație, unele instituții au oferit informații inexacte sau incomplete. Unele instituții (PA, CNA și PG) au oferit răspunsuri la unele întrebări doar după solicitări de informații trimise repetat. De exemplu, într-un răspuns inițial, PA a notat: „Nu vă putem oferi un răspuns complet, întrucât în baza de date a Procuraturii nu se menționează temeiul pornirii urmăririi penale, ceea ce face imposibilă stabilirea măsurilor întreprinse de PA după publicarea de către cele trei instituții media a articolelor menționate”. Instituția a oferit răspunsuri abia după o a doua solicitare, în care se menționa că pentru studiile precedente am primit răspunsuri la întrebări similare. De asemenea, PCCOCS s-a limitat să răspundă că „referitor la subiectele abordate în solicitare, care se află în gestiunea PCCOCS, la etapa respectivă au fost plasate comunicate în mass-media”. Instituția așa și nu a răspuns (până la data de 6 octombrie) la o solicitare repetată, trimisă în luna august.

Deși au fost selectate 38 de investigații jurnalistice publicate de mai multe instituții media în perioada ianuarie 2021 - iunie 2023, autorii studiului au analizat, în total, circa 100 de materiale jurnalistice publicate. Multe dintre ele, deși au avut impact asupra publicului, nu au fost selectate pentru monitorizare, deoarece proveneau din scurgeri de informații din dosare penale aflate deja în gestiunea organelor de drept.

RECOMANDĂRI

Pentru instituțiile statului

Instituțiile abilitate să investigheze și să prevină corupția ar trebui să-și mențină și fortifice vigilența și interesul în privința investigațiilor jurnalistice despre conflictele de interese, concursuri de achiziții cu participanți din anturajul funcționarilor, averi a căror valoare depășește veniturile declarate, pentru a le investiga eficient și a aplica sancțiuni.

Atunci când se autosesează și pornesc controale în urma materialelor jurnalistice, instituțiile statului ar trebui să anunțe public despre acest fapt, dar și despre rezultatele acestor controale, pentru a nu permite aprofundarea percepției de impunitate care există în societate.

Statul ar trebui să-și elaboreze mecanisme - sau să le eficientizeze pe cele existente - de responsabilizare a persoanelor care se fac responsabile de administrarea proastă și risipa patrimoniului și banilor publici.

La promovarea angajaților sau la reconfirmarea în funcții, la organizarea concursurilor de angajare, comisiile de concurs și conducătorii de instituții ar trebui să ia în calcul informațiile documentate de jurnaliști și cele din actele de control întocmite în urma publicării investigațiilor jurnalistice bine documentate.

Statul ar trebui să creeze și dezvolte baze de date digitale care să conțină informații integrate despre persoanele fizice și juridice vizate în cauze penale, dar și temeul pornirii urmăririi penale.

Autoritățile ar trebui să uniformizeze bazele de date ale instituțiilor de drept și anticorupție pentru o mai bună monitorizare a dosarelor penale și a persoanelor vizate în aceste dosare.

Autoritățile ar trebui să acorde o mai mare importanță comunicării cu jurnaliștii și să le respecte dreptul de acces la informație.

Pentru organizațiile neguvernamentale și pentru jurnaliști

Jurnaliștii ar trebui să se concentreze pe documentarea și dezvăluirea unor fapte în mod independent, fără a apela la surceri de informații din dosare penale sau pe informații deja știute de organele de drept, deci, fără posibilitatea ca acestea să se autosesizeze și să verifice faptele.

Jurnaliștii, nu doar cei specializați pe investigații, ar trebui să-și fortifice capacitățile de investigare a veniturilor și intereselor persoanelor cu funcții publice și a activității firmelor care prestează servicii pentru instituțiile de stat.

Jurnaliștii ar trebui să-și îmbunătățească mai mult capacitățile de a investiga persoane aflate în funcții publice la momentul documentării și publicării investigațiilor jurnalistice, fără însă să fie neglijată și relevanța publicării anchetelor ce vizează persoane care au deținut anterior funcții publice și asupra cărora planează suspiciuni de corupție.

După publicarea investigațiilor, jurnaliștii ar trebui să urmărească reacția autorităților la faptele descrise prin solicitări de informații și prin publicarea unor articole de follow-up.

ONG-urilor din domeniul mass-media, integritate și anticorupție li se recomandă să monitorizeze periodic modul cum instituțiile de stat reacționează la dezvăluirile din investigațiile jurnalistice, expediind sesizări organelor de drept cu solicitarea de a porni investigații penale după publicarea unor investigații de interes public.

CAPITOLUL 2.

EVALUAREA NIVELULUI DE ASIGURARE A FINALITĂȚII ACTELOR DE CONSTATĂRE A CONFLICTELOR DE INTERESE EMISE DE CĂTRE ANI

Tratarea conflictului de interese: cadrul general

Inițial, regimul conflictelor de interese în serviciul public a fost reglementat, în special, prin Legea nr. 16/2008 cu privire la conflictul de interese.³⁷ Legea citată reglementa incompatibilitățile și restricțiile impuse persoanelor care exercită funcții de demnitate publică, funcții publice sau alte funcții prevăzute de lege, soluționarea conflictelor de interese, precum și modul de prezentare a declarației cu privire la conflictul de interese. Legea nr. 16/2008 cuprindea prevederi referitoare la:

- principiile generale de tratare și soluționare a conflictului de interese;
- identificarea conflictului de interese;
- modul de soluționare a conflictului de interese;
- declararea intereselor personale;
- incompatibilități și restricții;
- controlul asupra executării legii;
- răspunderea pentru încălcarea prevederilor legii.

³⁷ Legea nr. 16/2008 cu privire la conflictul de interese, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 94-96, art. 351.

În pofida faptului că a intrat în vigoare la 30 mai 2008, Legea nr. 16/2008 a devenit aplicabilă plenar la 6 ianuarie 2012, odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 180/2011 cu privire la Comisia Națională de Integritate³⁸. CNI, în temeiul art. 25 alin. (1) lit. b) și alin. (2) din Legea nr. 16/2008, urma să exercite controlul asupra executării prevederilor legale.

Din momentul înființării CNI, mai multe curențe ale cadrului normativ și instituțional aferent au determinat reorganizarea acesteia în ANI, fapt rezultat din adoptarea Legii nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate³⁹ și a Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale⁴⁰. La 1 august 2016, data intrării în vigoare a Legii nr. 132/2016 și a Legii nr. 133/2016, au fost abrogate Legea nr. 180/2011 și Legea nr. 16/2008.

Legea nr. 132/2016 reglementează:

- misiunea, funcțiile, atribuțiile, precum și modul de organizare și funcționare a ANI;
- procedura de control al averilor și al intereselor personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

Legea nr. 133/2016 reglementează:

- obligația și modul de declarare a averii și a intereselor personale de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia;
- mecanismul de control al averii dobândite de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia în perioada exercitării mandatelor sau a funcțiilor publice ori de demnitate publică și de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

³⁸ Legea nr. 180/2011 cu privire la Comisia Națională de Integritate, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 1-6, art. 02.

³⁹ Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 245-246, art. 511.

⁴⁰ Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 245-246, art. 513.

Normele de drept privind conflictul de interese și modul de soluționare a acestuia se conțin în Capitolul III din legea citată, fiind stabilite și reglementate:

- categoriile conflictelor de interese și modul de declarare a acestora;
- obligațiile conducătorului organizației publice;
- modul de soluționare a conflictului de interese real;
- efectul juridic al actelor emise, adoptate sau încheiate cu încălcarea dispozițiilor privind conflictul de interese.

Cu referire la Legea nr. 133/2016, câteva comentarii sunt de reținut.

La art. 2 –

Noțiunile aferente conflictului de interese nu sunt în corespondență deplină cu prevederile art. 49 din Codul administrativ al Republicii Moldova, nr. 116/2018.

Potrivit normelor citate ale Codului administrativ, într-o procedură administrativă, pentru o autoritate publică nu au dreptul să acționeze persoanele care:

- înseși au statut de participant la procedura administrativă;
- sunt membri de familie ai unui participant;
- în virtutea legii sau în baza procurii/împuterniciei în baza semnăturii electronice, reprezintă în general sau în această procedură administrativă un participant;
- sunt membri de familie ai reprezentantului unui participant în această procedură administrativă;
- desfășoară activitate remunerată la un participant al procedurii administrative sau activează la el în calitate de membru al consiliului de conducere, al consiliului de supraveghere sau al unui alt organ de acest gen – prevederea nu se aplică persoanelor angajate la o instituție de drept public participantă la procedura administrativă;
- în chestiunea respectivă au întocmit o expertiză sau au acționat în mod similar în afara calității lor funcționale/de serviciu.

Persoana care, prin activitate sau decizie, poate avea nemijlocit avantaje sau dezavantaje este asimilată participantului – prevederea nu se aplică dacă avantajul sau dezavantajul se bazează doar pe faptul că cineva face parte

dintr-un grup de populație sau grup profesional ale cărui interese comune sunt atinse de chestiunea în cauză.

Membri de familie sunt:

- logodnicul/logodnica;
- soțul/soția;
- ruda sau afinul pe linie dreaptă sau colaterală până la gradul IV inclusiv;
- persoanele care printr-un raport de îngrijire creat pe o durată mai îndelungată sunt legate unele de altele ca părinții cu copilul (părinți educatori și copil îngrijit).

Toate aceste persoane se consideră membri de familie și atunci când căsătoria pe care se întemeia relația sau comunitatea domestică nu mai există dacă persoanele sunt legate în continuare între ele ca soț sau ca părinți și copil.

Mai mult, în virtutea art. 50 alin. (1) din Codul administrativ, pentru o autoritate publică într-o procedură administrativă nu pot acționa, de asemenea, persoanele în privința cărora există un motiv de justificare a neîncrederii față de o exercitare imparțială a funcției. Motivul indicat poate exista, în special, atunci când persoana care acționează pentru autoritate publică:

- întreține relații personale strânse cu un participant la procedura administrativă ori cu reprezentantul legal sau împuternicit al acestuia;
- și-a expus părerea în public în mod depreciativ sau într-un alt mod ce poate fi contestat în privința unui participant la această procedură;
- și-a expus părerea în public cu privire la finalitatea procedurii sau la aprecierea probelor până la încheierea procedurii;
- are un interes economic sau personal față de rezultatul procedurii administrative.

În sensul art. 1 din Legea nr. 133/2016, prin conflict de interese se înțelege situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii.

Interes personal constituie orice interes material sau nematerial al subiectului declarării ce rezultă din activitățile sale în calitate de persoană privată, din relațiile sale cu persoane apropiate sau cu persoane juridice și alți agenți economici, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile sale cu organizații necomerciale, inclusiv cu partidele politice și cu organizațiile internaționale.

Prin persoană apropiată se înțelege:

- soțul/soția;
- copilul;
- concubinul/concubina subiectului declarării;
- persoana aflată la întreținerea subiectului declarării;
- persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectul declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă);
- persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră).

Legea definește noțiunile de concubin/concubină și de persoană aflată la întreținerea subiectului declarării.

În fapt, Codul administrativ nu numai extinde nelimitat motivele de recuzare a persoanelor care pot acționa pentru o autoritate publică într-o procedură administrativă (aceste motive pot fi oricare, în privința cărora există un motiv de justificare a neîncrederii față de o exercitare imparțială a funcției), dar și enumeră alte persoane, care ar putea fi generic catalogate, într-un scop similar celui urmărit de Legea nr. 133/2016, în calitate de „persoane apropiate”.

La art. 11 –

Statuarea principiilor generale de evitare a conflictelor de interese, atât timp cât acestea nu sunt dezvoltate prin norme care le-ar garanta, nu are nicio utilitate practică.

La art. 12 alin. (1) –

Similar celor reținute pentru art. 11, clasificarea conflictelor de interese (potențial,

real și consumat) nu este utilă decât din perspectiva doctrinei. De altfel, legea nu revine asupra acestor două categorii decât în art. 12 alin. (2), prin care normele de declarare a conflictului de interese real (art. 4-7) se fac aplicabile conflictului de interese potențial, punând în obligația conducătorului ierarhic superior acordarea consultanței privind evitarea survenirii unui conflict real ca efect al celui potențial, precum și în art. 12 alin. (10), prin care conflictul de interese consumat se definește ca faptă a subiectului declarării de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alineatelor (4) și (7).

La art. 12 alin. (3) –

Conflictul de interese real este definit ca conflictul care apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sunt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică. Specificarea caracterului patrimonial al relației îngustează sensul noțiunii de conflict de interese real în comparație cu sensul noțiunii de conflict de interese din art. 2. Mai mult, se operează cu noțiunile de mandat, funcție publică sau de demnitate publică, o parte din declaranți nefiind în exercițiul vreunui mandat și nedeținând vreo funcție publică sau de demnitate publică. De altfel, cea din urmă obiecție este de reținut pentru întreg text al legii.

La art. 12 alin. (7) –

Prevederile obligă anumite categorii de persoane să informeze ANI despre conflictul de interese în care se află, contrar prevederilor art. 51 alin. (3) și alin. (4) din Codul administrativ, care prescriu persoanelor care nu au superior ierarhic, precum și membrilor organelor colegiale, un alt comportament – transmiterea

petiției spre soluționare unei alte persoane din cadrul autorității publice, precum și informarea președintelui organului colegial despre conflictul de interese.

La art. 12 alin. (9) –

Normele obligă inspectorii de integritate să informeze CI despre conflictul de interese în care se află, contrar normelor art. 51 alin. (1) din Codul administrativ, care prescriu un alt comportament – declararea în scris superiorului său ierarhic a conflictului de interese care există.

La art. 13 lit. c) –

Prevederile obligă conducătorul organizației publice să informeze semestrial, în formă scrisă, ANI despre depistarea încălcărilor prevederilor ce se referă la conflictele de interese, indicând încălcările depistate și măsurile întreprinse, fără a prevedea acțiunile întreprinse de către ANI urmare a obținerii acestor informații.

La art. 14 alin. (4) –

Normele interzic subiectului declarării, până la soluționarea conflictului de interese real, întreprinderea oricăror acțiuni pe cauza dată, cu excepția abținerii, contrar art. 51 alin. (1) din Codul administrativ, care prevăd că, prin excepție, dacă există pericol iminent sau un risc de întârziere, persoana aflată în conflict de interese trebuie să ia toate măsurile urgente care nu suferă amânare.

La art. 14 alin. (7) –

Prevederile prevăd că, în cazul în care conducătorul organizației publice nu poate soluționa un conflict de interese real, acesta se adresează ANI, fără a specifica scopul adresării și acțiunile care urmează a fi întreprinse de către entitate urmare a unei astfel de adresări.

La art. 14 alin. (9) –

Normele obligă subiectul declarării să se conformeze deciziei de soluționare a

conflictului de interese real în care se află, fără a-i permite să conteste/refuze o decizie nepotrivită legii.

La art. 15 alin. (3) –

Normele prescriu că articolul nu se aplică actelor normative și judiciare, deși aceste categorii de acte ar trebui exceptate, în general, de la incidența Legii nr. 133/2016.

La art. 23 alin. (3) –

Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru tragere la răspundere contravențională, penală și/sau, după caz, revocarea, destituirea sau încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză, fără a prevedea cazurile când se aplică cea din urmă sancțiune.

La art. 23 alin. (6) –

Subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție potrivit prevederilor alin. (3)-(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică și/sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electivă, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică ori de demnitate publică respectivă sau de la data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcție electivă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la data încetării mandatului. Prevederile sunt confuze. La alin. (4), sunt enumerate fapte care pot fi calificate ca încălcări și sancționate, inclusiv, penal. Codul penal al Republicii Moldova, nr. 985/2002⁴¹, prin art. 326/1, incriminează exercitarea atribuțiilor în sectorul public în situație de conflict de

⁴¹ Codul penal al Republicii Moldova, nr. 985/2002, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72-74, art. 195.

interese și care se sancționează, inclusiv, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de la 5 la 7 ani, în cazul faptelor prevăzute la alin. (1), sau pe un termen de la 5 la 10 ani, în cazul faptelor prevăzute la alin. (2). În asemenea cazuri, nu este clară aplicabilitatea interdicției specificate de Legea nr. 133/2016 atât timp cât este aplicabilă o sancțiune penală.

În ceea ce privește controlul regimului conflictelor de interese, acesta este detaliat prin Legea nr. 132/2016, referitor la care următoarele aspecte problematice sunt de reținut.

La art. 39 –

Normele prescriu că, în cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese, inspectorul de integritate, între altele, aplică interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică. Prevederile contravin art. 22 alin. (6) din Legea nr. 133/2016, care prevede că decăderea din dreptul de a mai exercita o funcție publică și/sau o funcție de demnitate publică se aplică subiectului declarării eliberat sau destituit din funcție de la data eliberării sau destituirii sau de la data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcție electivă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la data încetării mandatului. De altfel, textul normei este confuz, operându-se cu sintagma „data încetării de drept a mandatului”, dar și cu sintagma „data încetării mandatului”.

La art. 39 alin. (6) –

Potrivit alin. (4), din momentul în care actul de constatare rămâne definitiv, ANI se adresează în instanța de judecată pentru încasarea în folosul statului a prejudiciilor cauzate și a beneficiilor obținute în urma actului administrativ, actului juridic sau a deciziei luate cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictele de interese, dar și pentru declararea nulității actului administrativ, a actului juridic sau a deciziei luate cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictele de interese. În corespundere cu alin. (6), acțiunea se depune în termen de un an din momentul în care actul de constatare rămâne definitiv – termen exagerat de lung.

Cu referire la cadrul instituțional, trebuie de făcut distincția între actorii antrenați în procesul de declarare/soluționare a conflictelor de interese și cei antrenați în controlul respectării regimului juridic al conflictelor de interese.

În procesul de declarare și soluționare, sunt antrenate:

- persoanele/entitățile cărora declaranții declară conflictele de interese (după caz, șeful ierarhic sau organul ierarhic superior imediat, ANI, CI);
- persoanele/entitățile care soluționează conflictele de interese (după caz, conducătorul organizației publice, ANI, CI).

Controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese este exercitat, după caz, de către ANI și CI.

În ceea ce privește controlul exercitat de către ANI, atribuția revine inspectorilor de integritate, statutul cărora a degradat urmare a mai multor modificări operate cadrului normativ.

Cu titlu de exemplu, a fost exclusă condiția, pentru a candida la funcția de inspector de integritate, prevăzută de art. 18 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 132/2016 – deținerea, în ultimii 4 ani de activitate, a cel puțin 2 ani de experiență de muncă în domeniul studiilor superioare deținute.

Deși art. 14 alin. (4) din Legea nr. 132/2016 declară că președintele și vicepreședintele ANI nu exercită atribuții privind controlul averilor și al intereselor personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, aceste atribuții sunt exercitate implicit prin împuternicirile, deținute de către aceștia, de control (monitorizare și supraveghere) a activității de control desfășurată de către inspectorii de integritate. În sensul completărilor aduse art. 20 prin textul alin. (3/1), nu constituie imixtiune în activitatea inspectorilor de integritate și sunt permise acțiunile de control ale președintelui și vicepreședintelui privind exercitarea conformă a atribuțiilor de serviciu de către inspectorii de integritate, precum și privind modul în care inspectorii de integritate respectă practica generalizată de verificare și control. Mai mult decât atât, potrivit actualei redacții a art. 14 alin. (3), vicepreședintele ANI monitorizează inspectorii de integritate privind

exercitarea conformă a atribuțiilor de serviciu și supraveghează modul în care inspectorii de integritate respectă metodologia de efectuare a verificării și a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, aprobată de către președintele ANI. Este de remarcat, că, urmare a modificărilor, funcția de vicepreședinte nu se mai obține prin concurs – vicepreședintele se numește de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea CI, în baza propunerii președintelui ANI (art. 9 alin. (1) și art. 10 alin. (4) din Legea nr. 132/2016).

Pornind de la prevederile art. 17 alin. (7) din Legea nr. 132/2016, CI deține un rol important în cariera inspectorilor de integritate, fapt regretabil atât timp cât 2/3 din membri sunt desemnați de către cele trei puteri în stat. În corespundere cu redacția modificată a art. 12 alin. (1), CI este constituit din 9 membri (câte un reprezentant desemnat de către Parlament, Președintele Republicii Moldova, Guvern, CSM, CSP, Congresul Autorităților Locale din Moldova, precum și trei reprezentanți ai societății civile).

Evident, aceste modificări aduc atingere calificării și independenței inspectorilor de integritate, fapt care ar putea prejudicia calitatea controlului.

Controlul respectării regimului conflictului de interese: statistici și eficiență

În vederea evaluării eficienței mecanismului de control al respectării conflictului de interese, este importantă urmărirea următorilor indicatori de bază:

- numărul petițiilor/sesizărilor privind încălcarea regimului conflictelor de interese;
- numărul proceselor-verbale privind inițierea controlului respectării regimului conflictelor de interese;

- numărul proceselor-verbale privind refuzul controlului respectării regimului conflictelor de interese;
- numărul actelor de constatare a încălcării regimului conflictelor de interese, inclusiv rămase definitive;
- numărul actelor de constatare a lipsei încălcării regimului conflictelor de interese, inclusiv rămase definitive;
- numărul actelor emise/adoptate/încheiate și al deciziilor luate cu încălcarea regimului conflictelor de interese, constatate drept lovite de nulitate absolută, prin hotărâre judecătorească definitivă, la cererea ANI;
- suma prejudiciilor cauzate și beneficiilor obținute urmare a actelor emise/adoptate/încheiate și a deciziilor luate cu încălcarea regimului conflictelor de interese, încasate în folosul statului, prin hotărâre judecătorească definitivă, la cererea ANI;
- numărul persoanelor, ale căror mandate, raporturi de muncă sau de serviciu au fost încetate, la sesizarea ANI, urmare a constatării încălcării regimului conflictelor de interese;
- numărul persoanelor decăzute din dreptul de a exercita o funcție pentru o perioadă de 3 ani, urmare a constatării încălcării regimului conflictelor de interese;
- numărul persoanelor sancționate contravențional pentru încălcarea regimului conflictelor de interese;
- suma amenzilor contravenționale aplicate/achitate pentru încălcarea regimului conflictelor de interese.

Cu regret, până în prezent, ANI nu și-a setat indicatori de performanță, pe care i-ar urmări fidel în activitatea de control și estimarea/evaluarea cărora s-ar regăsi în rapoartele anuale de activitate. Pornind de la aceste

deficiențe, am solicitat informațiile de rigoare de la entitate, care, însă nu ne-a prezentat toate datele, comunicând că nu ține evidența conform celor solicitate.

Astfel, nu deținem date privind numărul petițiilor/sesizărilor privind încălcarea regimului conflictelor de interese, dar nici date privind procedurile de control care au demarat, din oficiu, în baza informațiilor din mass-media. Urmărirea acestui indicator ar fi importantă din perspectiva evaluării nivelului de încredere a petiționarilor acordat ANI, dar și din perspectiva evaluării pro-activității entității în activitatea de control.

Este de remarcat că procesul de reorganizare a CNI în ANI, din varii motive, a fost unul încetinit. Activitatea de control al respectării regimului conflictelor de interese a fost reluată odată cu suplینirea funcțiilor de inspecțori de integritate în vara anului 2018.

Din anul 2018 până în 31 iulie 2023, au fost întocmite 1.384 de procese-verbale privind controlul respectării regimului conflictelor de interese, din care 768 (55% din total) sunt de refuz în inițierea controlului. Este de remarcat că rata de refuz este într-o permanentă creștere. Astfel, în anul 2018, rata de refuz a constituit 28%, iar în anul 2023 – 70%. Cele mai multe procese-verbale au fost întocmite în anul 2021 – în număr de 491, din care 291 (59%) au constituit procesele-verbale privind refuzul controlului.

Tabel: Procese-verbale privind controlul respectării regimului conflictelor de interese

	ANUL 2018	ANUL 2019	ANUL 2020	ANUL 2021	ANUL 2022	ANUL 2023 (1 IANUARIE – 31 IULIE)	TOTAL
Numărul proceselor-verbale privind inițierea controlului	48	99	156	200	67	46	616
Numărul proceselor-verbale privind refuzul controlului	19	41	90	291	218	109	768
Total	67	140	246	491	285	155	1.384

Sursa: elaborat de către autor în baza informațiilor furnizate de către ANI.

În ceea ce privește actele de control, în aceeași perioadă, au fost întocmite 622 de acte, din care 169 (73%) sunt de constatare a încălcării regimului conflictelor de interese. Cel mai multe acte de constatare au fost întocmite în anul 2021 – 209 de acte, din care 138 (66%) constituie acte de constatare a încălcării.

Tabel: Acte de constatare privind respectarea regimului conflictelor de interese

	ANUL 2018	ANUL 2019	ANUL 2020	ANUL 2021	ANUL 2022	ANUL 2023 (1 IANUARIE – 31 IULIE)	TOTAL
Numărul actelor de constatare a încălcării	18	60	110	138	91	36	453
Numărul actelor de constatare a lipsei încălcării	6	5	35	71	39	13	169
Total	24	65	145	209	130	49	622

Sursa: elaborat de către autor în baza informațiilor furnizate de către ANI.

Cu regret, statisticile, ce țin de finalități, sunt modeste. În perioada de referință, 10 acte emise/adoptate/încheiate cu încălcarea regimului conflictelor de interese au fost constatate drept lovite de nulitate absolută, prin hotărâre judecătorească, la cererea ANI.

Tabel: Actele emise/adoptate/încheiate cu încălcarea regimului conflictelor de interese, constatate drept lovite de nulitate absolută, prin hotărâre judecătorească, la cererea ANI

ÎN BAZA ACTELOR DE CONSTATARE EMISE ÎN ANUL	ANUL 2018	ANUL 2019	ANUL 2020	ANUL 2021	ANUL 2022	ANUL 2023 (1 IANUARIE – 31 IULIE)	TOTAL
Numărul actelor	2	6	2	-	-	-	10

Sursa: elaborat de către autor în baza informațiilor furnizate de către ANI.

Urmare a constatării încălcării regimului juridic al conflictelor de interese, 77 de persoane au decăzut din dreptul de a exercita funcții pentru o perioadă de 3 ani.

Tabel: Numărul persoanelor decăzute din dreptul de a exercita o funcție pentru o perioadă de 3 ani, urmare a constatării încălcării regimului conflictelor de interese

ÎN BAZA ACTELOR DE CONSTATARE EMISE ÎN ANUL	ANUL 2018	ANUL 2019	ANUL 2020	ANUL 2021	ANUL 2022	ANUL 2023 (1 IANUARIE – 31 IULIE)	TOTAL
Numărul persoanelor	3	25	21	24	4	-	77

Sursa: elaborat de către autor în baza informațiilor furnizate de către ANI.

În ceea ce privește sancțiunile aplicabile, acestea pot fi de natură contravențională și penală.

Nedeclararea sau nesoluționarea conflictului de interese constituie contravenție în virtutea art. 313/2 din Codul contravențional al Republicii Moldova, nr. 218/2008⁴². Potrivit normelor citate, nedeclararea conflictului de interese de către persoana care activează în cadrul unei organizații publice în sensul Legii nr. 133/2016 se sancționează cu amendă de la 45 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, iar nesoluționarea conflictului de interese în conformitate cu prevederile Legii nr. 133/2016 se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 180 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere. În corespundere cu art. 34 alin. (1) din Codul contravențional, o unitate convențională este egală cu 50 MDL.

Este de notat că inițial sancțiunea prevăzută la art. 313/2 din Codul contravențional se aplica de către instanța de judecată, la solicitarea inspectorului de integritate. Începând cu 29 octombrie 2021, odată cu intrarea în vigoare a modificărilor operate la Codul contravențional prin Legea nr. 130/2021 pentru modificarea unor acte normative⁴³, inspectorii de

⁴² Codul contravențional al Republicii Moldova, nr. 218/2008, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 78-84, art. 100.

⁴³ Legea nr. 130/2021 pentru modificarea unor acte normative, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2021, nr. 264-265, art. 332.

integritate examinează și soluționează cauzele contravenționale, inclusiv aplică sancțiuni.

Potrivit datelor furnizate de către ANI, în perioada anilor 2018–2023, 73 de persoane au fost sancționate pentru încălcarea regimului conflictelor de interese.

Tabel: Numărul persoanelor sancționate contravențional pentru încălcarea regimului conflictelor de interese

	ANUL 2018	ANUL 2019	ANUL 2020	ANUL 2021	ANUL 2022	ANUL 2023 (1 IANUARIE – 31 IULIE)	TOTAL
Numărul persoanelor	4	5	9	12	36	7	73

Sursa: elaborat de către autor în baza informațiilor furnizate de către ANI.

Cuantumul amenzilor aplicate a constituit 327.500 MDL. Evident, suma amenzilor achitate este mai mică, constituind 157.250 MDL. În virtutea art. 34 alin. (3) din Codul contravențional, contravenientul este în drept să achite jumătate din amenda stabilită, dacă o plătește în cel mult 3 zile lucrătoare de la data aducerii la cunoștință a deciziei de aplicare a sancțiunii contravenționale. În acest caz se consideră că sancțiunea amenzii este executată integral, cu excepția cazului în care a fost contestată decizia de aplicare a sancțiunii contravenționale și contravenientul nu și-a retras cererea de contestare a deciziei, emisă asupra cauzei contravenționale, până la ceretarea judecătorească.

Tabel: Suma amenzilor contravenționale aplicate/achitate pentru încălcarea regimului conflictelor de interese (MDL)

	ANUL 2018	ANUL 2019	ANUL 2020	ANUL 2021	ANUL 2022	ANUL 2023 (1 IANUARIE – 31 IULIE)	TOTAL
Suma amenzilor aplicate	12.000	33.500	–	18.000	213.500	50.500	327.500
Suma amenzilor achitate	12.000	33.500	–	9.000	79.000	23.750	157.250

Sursa: elaborat de către autor în baza informațiilor furnizate de către ANI.

Răspunderea penală poate fi angajată în temeiul art. 326/1 din Codul penal, care incriminează exercitarea atribuțiilor în sectorul public în situație de conflict de interese. Potrivit alin. (1) al normei citate, fapta persoanei publice care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a soluționat cereri, demersuri sau plângeri, a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii în vederea obținerii, directe sau indirecte, a unui avantaj patrimonial a căruia valoare depășește 10.000 de unități convenționale, pentru sine sau pentru o persoană apropiată în sensul Legii nr.133/2016, dacă conflictul de interese nu a fost declarat și soluționat în conformitate cu legislația privind declararea și controlul averii și a intereselor personale, se pedepsește cu amendă în mărime de la 10.000 la 15.000 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de la 5 la 7 ani. Fapta prevăzută la alin. (1): a) săvârșită de către o persoană cu funcție de demnitate publică; b) săvârșită în legătură cu negocierea, gestionarea sau executarea mijloacelor financiare din fonduri publice sau din fonduri externe, se pedepsește cu amendă în mărime de la 15.000 la 20.000 de unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de la 5 la 10 ani. Aceste dispoziții nu se aplică în cazul emiterii, aprobării sau adoptării unor acte normative. În sensul art. 64 alin. (2) din Codul penal, unitatea convențională de amendă este egală cu 50 de lei.

Potrivit datelor furnizate de către MAI în baza informațiilor înregistrate în Registrul informației criminalistice și criminologice al Republicii Moldova, din anul 2018 (anul incriminării faptei) până în august 2023, au fost înregistrate 10 infracțiuni în temeiul art. 326/1 din Codul penal, din care 3 cauze au fost trimise în judecată.

Tabel: Numărul de infracțiuni înregistrate pe cazurile încălcării regimului conflictelor de interese

	ANUL 2018	ANUL 2019	ANUL 2020	ANUL 2021	ANUL 2022	ANUL 2023 (1 IANUARIE – 31 IULIE)	TOTAL
Infracțiuni înregistrate	-	2	1	3	4	-	10
Infracțiuni trimise în judecată	-	-	-	-	3	-	3

Sursa: elaborat de către autor în baza informațiilor furnizate de către MAI.

Totodată este de remarcat că, din anul 2021 până în prezent, nu există hotărâri judecătorești, prin care, la cererea ANI, s-ar fi dispus încasarea în folosul statului a prejudiciilor cauzate și beneficiilor obținute urmarea a actelor emise/adoptate/încheiate și a deciziilor luate cu încălcarea regimului conflictelor de interese.

În ceea ce privește procedurile de control inițiate/refuzate în baza informațiilor din media, urmărirea finalității acestora a fost dificilă – ANI nu a furnizat date în acest sens. Totuși, pornind de la textul proceselor-verbale privind controlul și al actelor de constatare întocmite de către inspectorii de integritate, dar și de la comunicatele de presă publicate pe pagina web a ANI, am identificat 12 cazuri relevante, din care în 6 cazuri s-au constatat încălcări ale regimului conflictelor de interese, în 3 cazuri s-a constatat lipsa de încălcări, în 3 cazuri s-a refuzat inițierea controlului.

Totalizând informațiile deținute, din cele 6 cazuri de constatare a încălcării regimului conflictelor de interese, în 4 cazuri actele de constatare au rămas definitive, în 2 cazuri actele de constatare mai sunt pe rol instanțelor judecătorești.

Faptul că persoanele au fost vizate în procedurile de control al respectării regimului conflictelor de interese pare că nu a afectat cariera acestora.

Alexandru Ambros, primarul mun. Ungheni, și-a exercitat funcția până la 1 septembrie 2023, când, la cererea de demisie, și-a încetat mandatul. Din cele relatate de către primar, urmare a unui concurs, organizat de către Banca Europeană de Reconstrucții și Dezvoltare (BERD), a obținut poziția de manager de proiect în cadrul unui proiect internațional.⁴⁴

Lilia Bolocan a demisionat din funcția deținută la 26 iulie 2019, fiind angajată din 11 mai 2020 în funcția de consilier în cabinetul directorului general al Agenției

⁴⁴ Primarul de Ungheni, Alexandru Ambros și-a dat demisia. „Sunt sigur că municipiul Ungheni va rămâne pe mâini bune”, Expresul, 12 septembrie 2023, https://expresul.md/2023/09/primarul-de-ungheni-alexandru-ambros-si-a-dat-demisia-sunt-sig-ur-ca-municipiul-ungheni-va-ramane-pe-maini-bune/?fbclid=IwAR37fqopuab__js-j31kq71Yn-s1glKwG_XxZl_ft6WnUXgNhx4VTcnr76mc

de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI), Viorel Iustin.⁴⁵

**Igor Șarov, la 16 decembrie 2020, a fost ales în funcția de rector al
Universității de Stat din Moldova.⁴⁶**

**Tabel: Procedurile de control inițiate/refuzate în baza informațiilor
din media: cazuri de constatare a încălcării regimului conflictelor de
interese**

NUMELE, PRENUMELE, FUNCȚIA PERSOANEI VIZATE	ACTELE AFERENTE ȘI STATUTUL CAZULUI	ESENȚA SPEȚEI
Ambros Alexandru, primar, mun. Ungheni	Proces-verbal de inițiere nr. 04/164 din 02.06.2016 Act de constatare nr. 29/04 din 29.11.2018 Act menținut – Decizia CSJ din 16.10.2020 Act definitiv	Caz preluat de la CNI - achiziționarea bunurilor de la un agent economic, al cărei fondator este soția. Anterior persoana vizată fusese sancționată de către CNI pentru fapte similare.
Bolocan Lilia, ex-director general, Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală	Proces-verbal de inițiere nr. xxxx din 15.07.2019 Act de constatare nr. 08/12 din 22.01.2020 Act definitiv	Angajarea în serviciu a surorilor.
Dimitriu Floarea, ex-șef, Baza Specială de Administrare Medicală a Agenției Rezerve Materiale, MAI	Proces-verbal de inițiere nr. 08/12 din 22.01.2020 Act de contestare nr. 125/21 din 02.07.2020 Act menținut – Încheierea CSJ din 20.04.2022 Act definitiv	Atribuirea premiilor bănești proprii persoane.

⁴⁵ Ex-directorul Lilia Bolocan, care a plecat de la AGEPI pe fondul unui scandal, angajată într-o altă funcție, Ziarul de gardă, 9 iulie 2020, <https://www.zdg.md/stiri/stiri-sociale/ex-directorul-lilia-bolocan-care-a-plecat-de-la-agepi-pe-fundalul-unui-scandal-angajata-intr-o-alta-functie/>

⁴⁶ Universitatea de Stat din Moldova și-a ales rectorul Igor Șarov, noul rector al USM, 16 decembrie 2020, <https://usm.md/?p=2215>

CAPITOLUL 2. EVALUAREA NIVELULUI DE ASIGURARE A FINALITĂȚII ACTELOR DE CONSTATARE A CONFLICTELOR DE INTERESE EMISE DE CĂTRE ANI

<p>Micu Victor, membru, CSM</p>	<p>Proces-verbal de inițiere nr. 19/21 din 10.01.2022</p> <p>Act de constatare nr. 221/21 din 11.05.2022</p> <p>Nu i s-a aplicat sancțiuni – persoana se află la prima abatere de la lege</p> <p>Act definitiv</p>	<p>Participarea la luarea deciziei privind acordarea gradului de calificare propriei persoane în calitate de judecător al CSJ.</p>
<p>Onofriiuc Veaceslav, consilier, Consiliul orășenesc, Vadul-lui-Vodă</p>	<p>Proces-verbal de inițiere nr. 650/27 din 02.08.2021</p> <p>Act de constatare nr. 327/27 din 11.10.2021</p> <p>Act contestat – pe rolul instanței judecătorești</p>	<p>Prezidarea și participarea la luarea deciziei în privința primarului or. Vadul-lui-Vodă, care îi este părinte.</p>
<p>Șarov Igor, ex-Secretar general de stat, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării</p>	<p>Proces-verbal de inițiere nr. 67/15/1 din 03.02.2021</p> <p>Act de constatare nr. 195/15 din 21.06.2021</p> <p>Act contestat – pe rolul instanței judecătorești</p>	<p>Participarea la luarea deciziilor în calitate de președinte al grupului de lucru pentru achiziții, precum și semnarea actelor administrative în privința unei edituri, al cărui co-fondator îi este fiu.</p>

Sursa: elaborat de către autor în baza informațiilor publicate de către ANI și instanțele judecătorești pe paginile web oficiale.

În ceea ce privește cele 3 cazuri de constatare a lipsei încălcărilor, în 2 cazuri – faptele nu s-au adevărit, iar într-un caz – faptele nu au constituit conflict de interese.

Cel din urmă caz este unul special. Speța se referă la Dorel Musteață, ex-președinte-interimar al CSM, căruia i s-au invocat fapte similare celor reținute ca conflict de interese în privința lui Victor Micu, ex-membru al CSM. Cazul servește drept dovadă a practicilor neuniforme în procedurile de control, câteva alte aspecte urmând să fie nuanțate.

Speța a fost atribuită unui inspector principal din cadrul Serviciului securitate, audit și control al ANI. În sensul pct. 2 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Serviciului securitate, audit și control al integrității al Autorității

Naționale de Integritate, aprobat prin ordinul ANI nr. 47/2020⁴⁷, Serviciul este o subdiviziune autonomă specializată, subordonată nemijlocit președintelui, responsabilă de asigurarea implementării politicilor în domeniul protecției interne, asigurarea măsurilor de securitate, prevenirea și combaterea corupției, asigurarea legalității și disciplinei, promovarea standardelor de calitate în activitățile de verificare și de control ale inspectorilor de integritate, cu monitorizarea conformității activităților de verificare și de control menționate, asigurarea normelor de etică și de conduită.

În mod normal, inspectorii Inspectoratului de integritate al ANI sunt antrenați în procedurile de control în privința subiecților declarării. În conformitate cu pct. 2 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Inspectoratului de integritate al ANI, aprobat prin ordinul ANI nr. 74/2020⁴⁸, Inspectoratul de integritate este o subdiviziune cu statut de direcție generală, formată din funcționari publici cu statut special, având drept responsabilitate de bază controlul declarațiilor de avere și interese personale, controlul respectării regimului juridic al averii și intereselor personale (constatarea diferențelor substanțiale și a averilor nejustificate), controlul respectării regimului juridic al conflictelor de interese, controlul respectării regimului juridic al incompatibilităților, controlul respectării regimului juridic al restricțiilor și controlul respectării regimului juridic al limitărilor.

Mai mult, cazul a fost atribuit inspectorului principal din cadrul Serviciului securitate, audit și control, după admiterea de către vicepreședintele ANI a cererii depuse de către persoana vizată în vederea recuzării inspectorului căruia îi revenise inițial. Cererea de recuzare a fost expediată spre examinare vicepreședintelui de către CI.⁴⁹ Astfel, CI, în soluționarea coliziunii normelor de drept, despre care am relatat mai sus, conținute în Legea nr. 133/2016, pe de o parte,

⁴⁷ ANI, Regulamentul privind organizarea și funcționarea Serviciului securitate, audit și control al integrității al Autorității Naționale de Integritate, aprobat prin ordinul ANI nr. 47/2020, <https://ani.md/sites/default/files/Regulamentul%20SACI.pdf>

⁴⁸ ANI, Regulamentul privind organizarea și funcționarea Inspectoratului de integritate al Autorității Naționale de Integritate, aprobat prin ordinul ANI nr. 57/2020, <https://ani.md/sites/default/files/Regulamentul%20Inspectoratul%20integritate.pdf>

⁴⁹ A se vedea: ANI, Proces-verbal al ședinței CI, nr. 8 din 19 aprilie 2022, <https://www.ani.md/sites/default/files/PV%20CI%208.PDF>

și în Codul administrativ, pe de altă parte, a dat prioritate normelor Codului administrativ. De altfel, practicile CI în acest sens nu sunt unitare. Or, CI a reținut spre examinare și soluționare declarația privind conflictul de interese depusă de către președintele ANI⁵⁰.

Tabel: Procedurile de control inițiate/refuzate în baza informațiilor din media: cazuri de constatare a lipsei încălcării regimului conflictelor de interese (încetarea procedurii de control)

NUMELE, PRENUMELE, FUNCȚIA PERSOANEI VIZATE	ACTELE AFERENTE ȘI STATUTUL CAZULUI	ESENȚA SPEȚEI
Cebotari Vladimir, ex-ministru al justiției	Proces-verbal de inițiere nr. 04/200 din 30.06.2016 Act de constatare nr. 174/05 din 14.08.2020 Act definitiv	I se invoca luarea deciziilor în calitate de director al IP „Autoritatea Aeronautică Civilă” în privința companiei aeriene, al cărei fondator îi este soție. Refuz – faptele nu s-au adevărit.
Musteață Dorel, președinte-interimar, CSM	Proces-verbal nr. 18/21 din 10.01.2022 Act de constatare nr. 245/08 din 01.06.2022 Act definitiv	I se invoca participarea la luarea deciziei privind acordarea gradului de calificare propriei persoane în calitate de judecător al CSJ. Refuz – faptele nu constituie conflict de interese.
Secieru Vasile, președinte, raionul Rîșcani	Proces-verbal nr. 205/04 din 24.03.2021 Act de constatare nr. 220/04 din 13.07.2021 Act definitiv	I se invoca – semnarea cu sine a contractului de acordare în locațiune pe durata exercitării funcției a spațiului locativ, locuință de serviciu. Refuz – faptele nu s-au adevărit.

Sursa: elaborat de către autor în baza informațiilor publicate de către ANI și instanțele judecătorești pe paginile web oficiale.

În ceea ce privește cazurile de refuz, din 3 cazuri, 2 cazuri sunt motivate de neadeverirea faptelor invocate, într-un caz invocându-se caracterul nemotivat al sesizării și neanexarea materialelor care ar confirma existența aparenței de încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese. Pornind de la faptul că, în cel din urmă caz, sesizarea a fost efectuată din oficiu, putem concluziona: fie persoanele care pot sesiza din oficiu (președintele/vicepreședintele ANI și

⁵⁰ ANI, CI, Hotărârea nr. 3/2022 cu privire la soluționarea declarației privind conflictul de interese real, <https://www.ani.md/sites/default/files/HCI-3%202024.03.2022.pdf>

inspectorii de integritate) nu cunosc exigențele impuse sesizărilor, fie inspectorul de integritate, căruia i s-a repartizat sesizarea, nu conștientizează rolul pro-activ care îi revine în procedurile de control (examinarea multi-aspectuală a celor invocate, solicitarea informațiilor suplimentare, inclusiv, de la petiționar etc.).

Tabel: Procedurile de control inițiate/refuzate în baza informațiilor din media: cazuri de refuz în inițierea controlului

NUMELE, PRENUMELE, FUNCȚIA PERSOANEI VIZATE	ACTELE AFERENTE ȘI STATUTUL CAZULUI	ESENȚA SPEȚEI
Cojocaru Victor, consilier, Consiliul raional Criuleni	Proces-verbal de refuz nr. 516/20 din 04.11.2022	I se invoca admiterea conflictului de interese la luarea deciziei Consiliului local Măgdăcești privind vânzarea-cumpărare unui bun imobil. Refuz – persoana vizată nu deține calitatea de consilier al Consiliului local Măgdăcești.
Stratan Grigore, consilier, Consiliul raional Căldrași	Proces-verbal de refuz nr. 80/25 din 23.03.2023	I se invoca participarea la luarea deciziei privind modificarea bugetului raional în vederea alocării banilor pentru reparația acoperișului unei clădiri. Persoana vizată ar deține calitatea de fondator și administrator al agentului economic care a efectuat lucrările de reparație a acoperișului în baza unui subcontract cu agentul economic căruia i s-a atribuit contractul. Refuz – decizia privind atribuirea contractului a fost luată de către membrii grupului de lucru pentru achiziții publice, din care persoana vizată nu a făcut parte.
Șarov Igor, ministru al educației, culturii și cercetării	Proces-verbal nr. 116/08 din 11.02.2022	I se invoca – încheierea contractelor cu o editură cu încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese. Refuz – sesizarea nu este motivată și nu sunt anexate materiale care ar confirma existența aparentei de încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese.

Sursa: elaborat de către autor în baza informațiilor publicate de către ANI și instanțele judecătorești pe paginile web oficiale.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

În calitate de concluzii generale sunt de reținut următoarele: prevederile speciale privind controlul respectării regimului conflictelor de interese au devenit aplicabile odată cu înființarea CNI, ulterior reorganizată în ANI. Deși prin reforma instituțională s-a urmărit eficientizarea mecanismelor de control, scopul rămâne departe de a fi realizat. În acest sens, servesc datele statistice care rămân a fi modeste, în special, în partea ce ține de finalitățile procedurilor de control.

În vederea îmbunătățirii stării de fapt, este de recomandat:

- reconsiderarea mai multor prevederi din Legea nr. 132/2016 și din Legea nr. 133/2016. Acest exercițiu ar putea să fie efectuat de către ANI în cadrul unui exercițiu mai amplu de monitorizare a implementării prevederilor, dar și de reexaminare a acestor acte normative, exercițiu impus de articolele 75-76 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. În prezentul capitol, ne-am referit la mai multe deficiențe normative, esențiale fiind coliziunile între legile speciale și Codul administrativ. În opinia noastră, conflictele normelor de drept ar trebui soluționate în favoarea prevederilor din legile speciale, în virtutea art. 5 alin. (3) din Legea nr. 100/2017. Potrivit prevederilor citate, normele juridice speciale sunt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecți strict determinanți. În caz de divergență între o normă generală și o normă specială, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma specială;
- având în vedere cele menționate mai sus, reconsiderarea practicilor de soluționare a cererilor de recuzare ale inspectorilor de integritate. Cererile de abținere și recuzare a unui inspector de integritate ar urma să fie tratate din perspectiva prevenirii unui conflict de interese și ar urma să fie examinate, atât timp cât există prevederi speciale în acest sens, de către CI;

- setarea de către CI a unor indicatori de performanță pentru ANI. Statisticile referitoare la indicatorii de performanță ar trebui să se urmărească cu fidelitate în activitatea de control și să se regăsească în rapoartele anuale de activitate a entității. Aceasta ar permite o monitorizare (internă și externă) eficientă a activității ANI. Prezentul capitol conține o listă de indicatori de performanță care se referă la controlul respectării regimului conflictelor de interese;
- sporirea calificării și independenței inspectorilor de integritate prin revenirea la prevederile care impuneau condiții privind experiențele de muncă, numirea vicepreședintelui ANI prin concurs, excluderea din competența președintelui și vicepreședintelui ANI a atribuțiilor care, implicit, țin de procedurile de control, reconsiderarea locului și rolului CI în sistemul național de integritate (în cazul menținerii acestui organ – revizuirea modului de înființare și desemnare a membrilor), evitarea atribuirii procedurilor de control altor persoane decât inspectorilor de integritate angajați în cadrul Inspectoratului de integritate. În același context ar trebui de fortificat controlul jurisdicțional al actelor emise de către inspectorii de integritate prin sporirea capacităților judecătorilor în examinarea cauzelor aferente competenței ANI – instruirii suplimentare în cadrul cursurilor de formare profesională (inițială și continuă) organizate de către Institutul Național al Justiției;
- analiza fundamentală a statisticilor ce țin de rata de refuz în inițierea controlului. Trendul ar putea să fie determinat de neînțelegerea de către public a prevederilor ce țin de conflictul de interese, deficiențe care ar putea fi remediate printr-o campanie masivă de informare publică privind regimul conflictelor de interese în serviciul public;
- sporirea capacității jurnaliștilor în investigarea/elucidarea cazurilor ce țin de conflictele de interese. Numărul relativ mic de proceduri pornite în baza informațiilor din mass-media ar putea să fie determinat și de o înțelegere nepotrivită de către jurnaliști a normelor privind conflictele de interese;

- urmare a examinării practicilor judiciare, dar și a instruirilor suplimentare, uniformizarea practicilor de aplicare de către inspectorii de integritate, dar și de către CI, a prevederilor referitoare la conflictul de interese;
- consolidarea eforturilor inspectorilor de integritate în urmărirea finalității procedurilor de control, inclusiv prin instruiți suplimentare;
- încurajarea inspectorilor de integritate în a-și asuma un rol pro-activ în procedurile de control (examinarea multi-aspectuală a celor invocate, solicitarea informațiilor suplimentare, inclusiv de la petiționar etc.);
- organizarea și desfășurarea unor campanii masive pro-integritate – integritatea nu constituie o valoare generală autentică atât timp cât există cazuri de recidive, iar persoanele vizate în procedurile de control se regăsesc în funcții importante.

Anexe

Anexa 1. Răspunsul ANI din 16.08.2023

**AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE INTEGRITATE
A REPUBLICII MOLDOVA**

**НАЦИОНАЛЬНЫЙ ОРГАН ПО НЕПОДКУПНОСТИ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА**

MD-2005, mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 26
Tel.(373 22) 820 601, fax (373 22) 820 602, www.ani.md, e-mail: info@ani.md

Nr. 07/5921 din 16.08.2023

Doamnei Viorica ZAHARIA
Redactoră, MoldovaCurata.md
viozaharia@yahoo.com;
api@api.md

Autoritatea Națională de Integritate (în continuare *Autoritatea*) a examinat cererea de acces la informație înregistrată în secretariatul Autorității cu nr. 7213 la data de 07.08.2023 la care comunică următoarele:

Referitor la actul de constatare nr. 195/15 din 21.06.2021, emis în privința dlui Igor Șarov, ex-Secretar General de Stat în cadrul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, informăm că, actul administrativ individual defavorabil a fost contestat de către dl Igor Șarov în instanța de contencios administrativ Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani, la data de 09.07.2021. La data de 02 martie 2022 (dos. nr. 3-1935/2021), prin hotărârea Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani s-a admis acțiunea în contencios administrativ înaintată de dl Igor Șarov împotriva ANI cu anularea actului de constatare nr. 195/15 din 21.06.2021.

Autoritatea a făcut uz de prevederile art. 231 alin. (1) și art. 232 alin. (1) din Codul administrativ al RM nr. 116/2018 și la data de 03.03.2022 și a depus prin e-mail: jrc@justice.md cererea de apel nemotivată, ulterior pe data de 14.07.23 cu nr. de înregistrare 8483 în Curtea de Apel Chișinău, Autoritatea a înregistrat cererea de apel motivată. În cadrul Curții de Apel Chișinău ședință de judecată a fost stabilită pe data de 11.10.2023 ora 11:00, astfel la momentul pe cauza dată nu există o hotărâre irevocabilă.

Cu privire la actul de constatare nr. 327/27 din 11.10.2021, emis în privința dlui Veaceslav Onofriiciuc, consilier în cadrul Consiliului local Vadul lui Vodă. La data de 23 mai 2023 (dos. nr. 3-2891/2021), prin hotărârea Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani s-a admis acțiunea în instanța de contencios administrativ înaintată de dl Veaceslav Onofriiciuc împotriva Autorității cu anularea actului de constatare nr. 327/27 din 11.10.2021.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la data de 26 mai 2023, reprezentantul Autorității a depus cererea de apel nemotivată. Motivarea apelului va fi depusă după recepționarea hotărârii motivate, care actualmente nu a fost emisă de instanța judecătorească.

Prezentul răspuns, prin care ați fost informată despre rezultatele examinării solicitării Dumneavoastră, poartă un caracter informativ.

Președinte

Lilian CHIȘCA

Anexa 2. Răspunsul PA din 23.08.2023

P Presa Procuraturii Anticorupție <presapa@procuratura.md>
cătrefeu ▾

mie., 23 aug., 12:02 ☆ ↶ ⋮

Bună ziua,

Cu referire la solicitarea Dvs. vă informăm că, informațiile expuse în investigația jurnalistică „Încălzirea pe bază de biomasă: Istoria unui eșec local alimentat cu milioanele japonezilor” constituie obiect de investigație în cadrul unei cauze penale pormite la 26.05.2021 în baza art.327 alin.(2) lit.b/1) Cod penal. Urmărirea penală pe cazul dat este efectuată de către organul de urmărire penală a Centrului Național Anticorupție sub conducerea Procuraturii Anticorupție. În prezent, de către organul de urmărire penală a CNA sunt efectuate acțiuni de urmărire penală în scopul adoptării unei soluții pe caz în corespundere cu prevederile Codului de procedură penală.

Informațiile expuse în investigația jurnalistică „Defrișări fără întocmirea actelor, rude angajate și muncitori impuși să lucreze în gospodăriile șefilor. Dezvăluirile unor actuali și foști angajați de la „Spații Verzi” au constituit obiect de investigație în cadrul unui proces penal inițiat la 25.06.2022. Pe cazul dat la 12.09.2022 s-a dispus refuzul în pornirea urmăririi penale.

Informațiile expuse în investigația jurnalistică „Licitații (ne)transparente la întreprinderile statului. Sau cum firma șefei Corpului de control al prim-ministrei a ajuns să monteze panouri fotovoltaice la Combinatul de Vinuri Cricova, deținut de stat” au constituit obiect de examinare în cadrul unui proces inițiat la 03.11.2022. Pe cazul dat, la 30.12.2022 s-a dispus încetarea examinării procesului, deoarece lipsesc careva temeuri de a iniția investigația sub aspect contravențional sau penal.

Informațiile expuse în investigația jurnalistică „Judecătorul lui Șor” au constituit obiect de investigație în cadrul unui proces penal inițiat la 19.05.2021. Pe cazul dat la 17.06.2021 s-a dispus refuzul în pornirea urmăririi penale.

Informațiile expuse în investigația jurnalistică „Apartamentul președintelui” au constituit obiect de investigație în cadrul unui proces penal inițiat la 02.03.2022. Pe cazul dat la 02.04.2022 s-a dispus refuzul în pornirea urmăririi penale.

Informațiile expuse în investigația jurnalistică „Offshorul și contul bancar austriac ale familiei Iurcu” au constituit obiect de investigație în cadrul unei cauze penale din gestiunea Procuraturii Anticorupție pornită la 17.11.2021 în baza art.352/1 alin.(2) Cod penal. La 09.06.2023 cauza penală de învinuire a lui Iurcu Vitalie a fost expedită la Judecătoria Chișinău sediul Buiucani pentru examinare în fond.

Informațiile expuse în investigația jurnalistică „Banii din spatele uniformei” au constituit obiect de investigație în cadrul unei cauze penale din gestiunea Procuraturii Anticorupție pornită la 01.07.2019 în baza art.332 alin.(1) Cod penal. La 26.02.2020 urmărirea penală în cauza respectivă a fost clasată.

Informațiile expuse în investigația jurnalistică „Cum a trecut șeful interimar al Procuraturii Anticorupție, Serghei Gavajuc, un apartament de lux pe numele tatălui” au constituit obiect de investigație în cadrul unei cauze penale din gestiunea Procuraturii Anticorupție pornită la 28.12.2022 în baza art.330/2 alin.(2) Cod penal. La 30.06.2023 urmărirea penală în cauza respectivă a fost clasată.

Serviciul de presă | Procuratura AnticorupțieProcuratura Anticorupție | Republica MoldovaBd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198 | MD-2004 Chișinău, Republica MoldovapresaPA@procuratura.md

----- Mesaj original -----

Anexa 3. Răspunsul ANI din 4.08.2023

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE INTEGRITATE
A REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ОРГАН ПО НЕПОДКУПНОСТИ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2005, mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 26
Tel. (373 22) 820 601, fax (373 22) 820 602, www.ani.md, e-mail: info@ani.md

Nr. 04-31/5377 din 04.08.2023

Domnului Victor MOȘNEAG
Redactor-șef, Ziarul de Gardă
e-mail: v.mosneag.zdg@gmail.com

Urmare demersului dumneavoastră, privind prezentarea informațiilor vis-a-vis de investigațiile jurnalistice efectuate de către instituțiile media, Vă comunicăm următoarele:

1. Cu referire la subevaluarea automobilelor inspectorilor de integritate, de remarcat că, anterior *Regulamentul privind modul de completare a declarației de avere și interese personale în formă electronică*, la compartimentul *valoarea bunului*, prevedea indicarea prețului din actul ce confirmă proveniența acestuia, la caz, contractul de vânzare-cumpărare.

Odată cu modificările legislative din 06.05.2022, la Legea nr. 133/2016 *privind declararea averii și a intereselor personale*, subiectul declarării urmează să declare valoarea reală a bunurilor imobile și mobile pe care le au în proprietate și care au fost dobândite după anul 2018 inclusiv, aceasta reprezentând prețul real plătit pentru respectivele bunuri și cheltuielile pentru îmbunătățirea sau reparația acestora, precum și valoarea de piață a bunurilor, aceasta reprezentând valoarea la care bunuri similare erau vândute la ziua dobândirii bunului.

Totodată, pentru bunurile mobile pe care le au în proprietate și care au fost dobândite pînă în anul 2017 inclusiv, se va declara valoarea bunului conform documentului care certifică proveniența acestuia.

2. Într-adevăr, în declarațiile de avere și interese personale ale dnei Natalia Gavriiliță, depuse la data de 08.07.2019 și 12.12.2019, nu se găsește bunul imobil casă de locuit, însă, ulterior, începînd cu declarația de avere și interese personale depusă la data de 05.09.2021, dna Natalia Gavriiliță, la compartimentul *bunuri imobile (clădiri și construcții)* deja indică dreptul de abitație în casa de locuit, la care s-a făcut referire.

3. În raport cu subiectul declarării dl Lilian Carabeț, Autoritatea s-a autosesizat în baza investigației jurnalistice, efectuînd controlul averii și a intereselor personale.

Astfel, controlul s-a efectuat pe durata exercitării funcțiilor publice în perioada 26.09.2016-30.08.2021, bunul imobil, casa de locuit la care se face referire în articolul din presă, a fost dobîndită în perioada anului 2014.

Ca urmare, la data de 07.03.2022, a fost emis Actul de constatare nr. 99/04, inspectorul de integritate responsabil de control constatând lipsa încălcării regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale de către dl Lilian Carabeț.

4. Cît privește investigația jurnalistică privind facilitățile de la stat și casa în construcție a dlui Sergiu Osoianu, Autoritatea s-a autosesizat, astfel, prin procesul-verbal nr. 45/09 din 24.03.2023, inspectorul de integritate a dispus inițierea controlului, la moment fiind în derulare.

5. În cazul subiectului declarării, dna Lilia Lupașco, la fel, Autoritatea s-a autosesizat urmare investigației jurnaliste, pe cale de consecință, la data de 18.10.2022 fiind emis procesul-verbal nr. 496/06 privind inițierea controlului, la moment fiind în derulare.

7. Referitor la subiectul declarării dl Andrei Niculcea, prin Actul de constatare nr. 41/20 din 07.02.2022, s-a dispus încetarea procedurii de control a averii și a intereselor personale.

8. Cu privire la investigația jurnalistică, în privința dlui Vasile Secrieru, în urma datelor acumulate, la data de 13.07.2021, a fost emis Actul de constatare nr. 220/04 prin care s-a încetat procedura de control.

10. În cazul subiectului declarării, dl Alexandru Pînzari, a fost efectuat controlul averii și a intereselor personale, pe cale de consecință, la data de 28.06.2022 s-a emis Actul de constatare nr. 275/08, privind încetarea procedurii de control a averii și a intereselor personale.

15. În privința dlui Serghei Gavajuc, la fel a fost efectuat controlul averii și a intereselor personale, la data de 20.12.2021 fiind emis Actul de constatare nr. 395/11, prin care inspectorul de integritate a dispus încetarea procedurii de control.

18. În cazul subiectului declarării, dna Ana Panov, Autoritatea a fost sesizată despre investigația jurnalistică în care figureaza, astfel, în baza datelor acumulate, a fost emis procesul-verbal nr. 60/05 din 01.03.2023, privind refuz în inițierea controlului averii și a intereselor personale.

Referitor la aspectele indicate la punctele 6, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 17, pînă la data recepționării demersului Dumneavoastră, în cadrul Autorității nu au fost înregistrate careva sesizări sau autosesizări.

Șef interimar al Direcției

Digitally signed by Nenița Angela
 Date: 2023.04.14:08:50 EEST
 Reason: MoldSign Signature
 Location: Moldova

Angela NENIȚA

Anexa 4. Răspunsul Procuraturii Generale din 15.09.2023

PROCURATURA REPUBLICII MOLDOVA

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Ștefan cel Sănt, 73, MD-2001, Tel.: /373 22/ 828 373 www.procuratura.md
e-mail: proc-gen@procuratura.md

15.09.2023 nr. 11-10cd/23-2547

J Domnului Victor MOȘNEAG
redactor-șef, Ziarul de Gardă,
mun. Chișinău,
str. București, 36/2

Cu referință la adresarea dvs., prin care solicitați oferirea informației despre măsurile întreprinse de Procuratura Generală după publicarea mai multor articole de către trei instituții media: Ziarul de Gardă, Rise Moldova și Anticorupție.md (Centrul de Investigații Jurnalistice), vă aducem la cunoștință că, potrivit sistemului informațional utilizat de către Procuratură „WEB-document”, la Procuratura Generală au fost înregistrate următoarele informații:

1. La data de 20.01.2021 - Demersul deputatului în Parlament Dumitru Alaiba, care a sesizat Procuratura Generală, pe marginea investigației „Beton armat în locul copacilor din Pădurea Durlești”, care a fost expediat la Procuratura mun. Chișinău, pentru organizarea examinării;

2. La data de 24.06.2021 - Sesizarea Asociației presei Independente în care a solicitat examinarea cazului descris de către Ziarul de Gardă cu denumirea „...Hoții de păduri. Furtul de lemn din pădurile Moldovei”, care a fost expediată în adresa Procuraturii raionului Hîncești, pentru organizarea examinării conform competenței.

În continuare, Procuratura raionului Hîncești la 07.07.2021, a pornit urmărirea penală în cadrul cauzei penale nr. 2021208004 conform prevederilor art. 191 alin.(2) lit.b), c) și d) din Codul penal, fiind indicat potrivit actului procedural de începere a urmăririi penale că la 09.06.2021 Procuratura raionului Hîncești a înregistrat actul de sesizare a investigației jurnalistice publicată pe situl www.zdg.md. La moment continuă urmărirea penală în prezenta cauză penală fiind exercitată urmărirea penală de către organul de urmărire penală al Inspectoratului de poliție Hîncești.

3. La data de 28.10.2022 Procuratura Generală a expediat în adresa Procuraturii Anticorupție pentru examinare în limitele competenței, raportul procurorului pentru misiuni speciale Ion Pripa, aferent materialului jurnalistice publicat pe portalul www.zdg.md cu titlu „Licitații (ne)transparente la întreprinderile statului. Sau cum firma șefei Corpului de control al prim-ministrei a ajuns să monteze panouri fotovoltaice la Combinatul de Vinuri Cricova, deșinut de stat”.

Concomitent, vă aducem la cunoștință că, în conformitate cu prevederile art.262-263 din Codul de procedură penală, orice persoană fizică sau juridică poate sesiza organul de urmărire penală despre săvârșirea unei infracțiuni prin depunerea plângerii sau, după caz, a denunțului în condițiile legii.

Procuror în Secția urmărire penală
a Procuraturii Generale

Oleg GÎRBU

Anexa 5. Răspunsul AG Moldsilva din 4.10.2023

MINISTERUL MEDIULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA

AGENȚIA „MOLDSILVA”

MD-2001, Chișinău, bd Ștefan cel Mare, 124
tel. +373-22-272306
e-mail: msilva@moldsilva.gov.md

МИНИСТЕРСТВО
ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА
АГЕНСТВО „MOLDSILVA”

MD-2001, Кишинэу, бул. Штефан чел Маре, 124
тел. +373-22-272306
e-mail: msilva@moldsilva.gov.md

Nr. AM - 04/03 - 1866
Din 03 10 2023

Dlui Victor Moșneag
Redactor-șef „Ziarul de Gardă”
v.mosneag.zdg@gmail.com

Agenția „Moldsilva” a examinat, în limita competențelor, cererea Dvs., înregistrată în cancelarie cu nr. AM01/01-2193 din 14.07.2023, referitor la acțiunile întreprinse de către Agenția „Moldsilva” urmare a publicării articolelor referitor la păduri, comunicând următoarele :

1. Cu referință la subiectul intitulat „Beton armat în locul copacilor din Pădurea Durlăști”, comunicăm că, în urma prescripției Agenției „Moldsilva” construcțiile din beton armat din Pădurea Durlăști, vizate în reportaj au fost demolate pe parcursul anului 2021. Mai mult ca atât, la caz materialele au fost transmise în adresa Procuraturii Generale care efectuează procedurile procesuale din cadrul urmăririi penale pe marginea acestui caz.
2. Referitor la subiectul intitulat de autori „Hoții de păduri” au fost publicate mai multe cazuri ale angajaților Î.S. “Întreprinderea pentru Silvicultură Hîncești-Silva”, printre care și Șeful Ocolului Silvic Bobeica, dnul Anatolie Untu, care a demisionat din proprie inițiativă la data de 11.02.2022.

În rezultatul examinării cazului dlui Merzâncu Valeriu în calitate de Șef al Ocolului Silvic Bujor, s-a constatat faptul neîndeplinirii conforme a activității de producere și gospodărire a ocolului silvic, neîndeplinirea în termenii prevăzuți a sarcinilor ordonate de conducerea întreprinderii, neorganizarea și efectuarea neglijentă a pazei fondului forestier, încălcarea disciplinei în muncă și pentru încălcarea gravă a obligațiilor de funcție, prin neconfirmarea atribuțiilor de funcție care au dus la cauzarea prejudiciului întreprinderii, în rezultatul admiterii tăierilor ilicite în spațiul fondului forestier gestionat, ultimului i-a fost aplicată sancțiunea disciplinară sub formă de concediere.

Ulterior prin Hotărîrea nr. 2-213/21 din 02.11.2021 pronunțată de Judecătoria Hîncești, Sediul Central, dnul Merzâncu Valeriu a fost restabilit în funcția de Șef al Ocolului Silvic Bujor.

În scopul elucidării materialelor parvenite, în perioada anului 2021, dnul Candu Ion a organizat o anchetă de serviciu pe faptul rezultatelor inventarierii și reviziei activității Ocolului Silvic Bujor a cărui șef este Merzâncu Valeriu (perioada pînă la concediere), pentru a stabili

existența/inexistența abaterilor disciplinare, iar ultimul a fost suspendat din funcție.

În rezultatul anchetei susmenționate, pentru încălcarea repetată a obligațiilor de funcție, prin ordinul nr. 219 din 21.12.2021 al ÎS Întreprinderea pentru Silvicultură „Hîncești-Silva”, au fost încetate relațiile de muncă, cu dnul Merzîncu Valeriu.

La data de 17.11.2022 ultimul a fost restabilit în funcția de Șef al Ocolului Silvic Bujor, urmare a Hotărîrii emise de Judecătoria Hîncești, iar la momentul dosarului se află în examinare la Curtea de Apel Chișinău.

Cît privește cazul directorului Agenției „Moldsilva”, dnul Dumitru Cojocar, ultimul a fost eliberat din funcție prin ordinul Ministerului Mediului al RM nr. 635-p emis la data de 09.09.2021.

3. Referitor la publicația „Păduri inexistente - În căutarea copacilor care nu au mai crescut” comunicăm următoarele:

a. ÎS „Întreprinderea pentru Silvicultură Edineț” în toamna anului 2015, în cadrul proiectului FEN 5104 – „Extinderea fondului forestier prin împădurirea terenurilor degradate”, a efectuat lucrări de pregătire a solului și plantare a culturilor silvice pe terenurile Primăriei Bratușeni, r-nul Edineț pe suprafața de 25,1 ha și a Primăriei Terebna, r-nul Edineț pe suprafața de 17,73 ha.

Menționăm, că lucrările date nu au fost iligibile în proiectul FEN 5104, fiind efectuate din sursele financiare ale Întreprinderii pentru Silvicultură Edineț. Conform hărților tehnologice, în sectoarele date urma să fie efectuate lucrări de îngrijire, pază și completări a culturilor silvice după necesitate. Din lipsa surselor financiare, lucrările enumerate nu au fost efectuate. În anul 2017, în conformitate cu actul de predare-primire din 28.02.2017 au fost transmise Primăriei Terebna, r-nul Edineț, 17,73 ha culturi silvice, iar prin actul din 27.02.2017, Primăriei Brătușeni au fost transmise 25,1 ha culturi silvice.

b. Plantarea pădurii pe terenurile Primăriei Suruceni, r-nul Ialoveni pe suprafața de 10,0 ha a fost efectuată în bază de contract semnat de Primăria Suruceni și SC „NicoFlora” SRL, cu suportul financiar oferit de către Unitatea consolidată pentru implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (IFAD). În anul curent, Primăria Suruceni s-a adresat cu un demers către Întreprinderea de Stat ÎS Întreprinderea Silvo-Cinegetică „Sil-Răzeni” cu solicitarea de a fi efectuate lucrările de completare cu puietși pe suprafața dată. Î.S. „Întreprinderea Silvo-Cinegetică Sil-Răzeni” în anul 2024, va efectua lucrările de completare a culturilor silvice pe suprafața menționată de 10,0 ha.

c. Plantarea puietșilor de talie înaltă de plop în număr de 1500 buc., în fișa riverană de protecție a r. Bîc, în mun. Chișinău, a fost efectuată în anul 2019 în cadrul Zilei Naționale de Înverzire a Plaiului „Un arbore pentru dănuirea noastră”. Acțiunile de plantare redată la pct. 3 lit. b) și lit. c) nu țin de competența Agenției „Moldsolva”.

Director

Valeriu CAISÎN

Ex: Zugravu Iu.

Anexa 6. Răspuns CNA din 25.07.2023

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

DIRECȚIA GENERALĂ
URMĂRIRE PENALĂ

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛDOVA

ГЛАВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ
УГОЛОВНОГО ПРЕСЛЕДОВАНИЯ

Nr. 03/07-11576 din 25.07.2023 MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Domnului Victor MOȘNEAG,
redactor-sef, Ziarul de Gardă
MD-2001, mun. Chișinău,
str. București, 36/2

Stimate domnule Moșneag,

Organul de urmărire penală al Centrului a examinat solicitarea Dvs., fără număr din 14.07.2023, înregistrată în secretariatul CNA cu nr. 11753 din 14.07.2023 și vă aduce la cunoștință despre măsurile întreprinse, după publicarea unor articole de către instituțiile media, după cum urmează:

1. Informațiile publicate în articolele cu numărul de ordine 9 și 16, conform cererii Dumneavoastră, au fost înregistrate în Registrul de evidență a altor informații cu privire la infracțiuni și incidente (Registrul nr. 2). Fiind organizată verificarea informațiilor despre infracțiuni, acestea nu și-au găsit confirmare, respectiv au fost întocmite încheieri motivate despre rezultatele verificărilor.
2. Informațiile publicate în articolul cu numărul de ordine 19, conform cererii Dumneavoastră, au servit temei pentru pornirea unei cauze penale, în baza art. 327 alin. (2) lit. b¹) din Codul penal, care, în conformitate cu ordonanța Procurorului General, a fost expediată pentru continuarea urmăririi penale în adresa PCCOCS.

Cu respect,

**șef al Secției asistență metodică,
evidență și control a DGUP,
colonel**

Digitally signed by Ionesie Veaceslav
Date: 2023.07.25 15:15:32 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Veaceslav IONESIE

tel. 022-257-285

Anexa 7. Răspunsul Ministerului Educației și Cercetării din 17.08.2023

**Ministerul Educației și Cercetării
al Republicii Moldova**

MD-2033, mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, 1
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

**Ministry of Education and Research of
the Republic of Moldova**

MD-2033, Chișinău, 1. Piața Marii Adunări Naționale
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

Nr. 0311-0913969 din 17.08.2023

Doamnei Viorica ZAHARIA,
redactoare, Portalul Moldova Curată

Ministerul Educației și Cercetării a examinat scrisoarea dvs. cu referire la utilizarea de către instituțiile de învățământ din țară a laptopurilor achiziționate de MEC în cadrul proiectului „Reforma învățământului în Moldova” și informează că a organizat după sesizare o ședință cu șefii organelor locale de specialitate în domeniul învățământului în cadrul căreia a abordat subiectul expus, a explicat încă odată scopul tehnicii oferite și a atenționat că tehnica trebuie să fie transmisă instituțiilor de învățământ, conform Hotărârii Guvernului nr. 412/2021 cu privire la transmiterea bunurilor și utilizată în procesul educațional.

Totodată, prin circulara adresată consiliilor raionale/municipale și organelor locale de specialitate în domeniul învățământului nr. 08/3-09/295 din 26.01.2022, Ministerul Educației și Cercetării a solicitat prezentarea informațiilor cu privire la repartizarea laptop-urilor în instituțiile de învățământ și actualizarea de către instituțiile de învățământ a datelor din Sistemul Informațional de Management în Educație (SIME) cu privire la laptop-urile primite.

Conform datelor prezentate, toată tehnica de calcul transmisă către organele locale de specialitate în domeniul învățământului a fost repartizată instituțiilor de învățământ și este utilizată în procesul educațional.

Secretar de stat

Valentina OLARU

Anexa 8. Răspunsul Primăriei Ivancea din 18.08.2023

REPUBLICA MOLDOVA
RAIONUL ORHEI
COMUNA IVANCEA
PRIMĂRIA

РЕСПУБЛИКА МОЛДОВА
ОРХЕЙСКИЙ РАЙОН
КОММУНА ИВАНЧА
ПРИМЭРИЯ

MD 3532, satul Ivancea, raionul Orhei, tel/fax 023543236, 023543238
primariaivancea@mail.ru

Nr.02/1-12/333
18.08.2023

Doamnei Viorica Zaharia,
redactoră la MoldovaCurata.md
e-mail: api@api.md
viozaharia@yahoo.com

Prin prezenta, urmare a examinării scrisorii Dumneavoastră, înregistrată la Primăria comunei Ivancea cu numărul 02/1-12/283 din 19.08.2023, privind furnizarea informației ce ține de proiectul „Evacuarea și epurarea apelor uzate din satul Ivancea, raionul Orhei”, vă informăm de faptul că proiectul în cauză se află la etapa sa finală de implementare. La moment se execută lucrări de racordare a stației de epurare, precum și a stațiilor de pompare la energia electrică și alte lucrări, ce vor fi achitate din ultima tranșă, preconizată la etapa a VII-ea, în valoare de 1,98 mln lei MD de către Oficiul Național de Implementare a Proiectelor în domeniul Mediului.

Primar

Boris OCHIȘOR

Anexa 9. Răspuns Ministerul Mediului din 11.09.2023

**MINISTERUL
MEDIULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

**MINISTRY
OF ENVIRONMENT
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

MD 2004, mun. Chișinău, bd Ștefan cel Mare și Sfânt, 162, tel. 022 20 45 87, e-mail: cancelaria@mediu.gov.md

11.09.2023 Nr. 02-07/20236

La nr. _____ din _____

Asociația Presei Independente

Ministerul Mediului a examinat demersul Asociației Presei Independente cu privire la finanțarea din Fondul Național pentru Mediu a construcției stației de epurare din localitatea Ivancea, raionul Orhei, făcându-se referire la investigația de pe portalul www.moldovacurata.md din 23 noiembrie 2021 și comunică următoarele.

Proiectul „*Evacuarea și epurarea apelor uzate în satul Ivancea*”, al cărui beneficiar este Primăria localității Ivancea, actualmente este în proces de implementare, cu suport financiar din Fondul Național pentru Mediu (FNM). Valoarea proiectului acordat din FNM este de 23,5 milioane de MDL, la moment au fost valorificate mijloace în sumă de 21,5 milioane de MDL, precum și contribuția beneficiarului, cel puțin 15 la sută din valoarea totală a grantului acordat.

Totodată, Ministerul Mediului informează că, în conformitate cu actele normative de administrare a FNM și contractele de finanțare, beneficiarii sunt unicii responsabili de implementarea proiectelor. O evaluare a rezultatului implementării proiectului poate fi efectuată după finalizarea acestuia.

Dacă în rezultatul efectuării vizitelor de monitorizare, din partea FNM, se constată abateri de la proiect, beneficiarul are posibilitatea să remedieze situația. În caz contrar, finanțatorul este în drept să rețină plățile până la elucidarea situației. Dacă părțile nu soluționează divergențele pe cale amiabilă, se examinează în instanța de judecată.

Proiectul respectiv urmează să fie finalizat până la 31 mai 2024, conform termenelor contractului de finanțare, inclusiv cu efectuarea tuturor plăților către compania care execută lucrările și eliberarea actului de dare în exploatare a obiectului.

Ministru

Iordanca-Rodica IORDANOV

Ex. Inga Bînzari
tel: 022-204-568; inga.binzari@mediu.gov.md

Anexa 10. Răspunsul Ministerului Educației și Cercetării din 28.08.2023

Ministerul Educației și Cercetării
al Republicii Moldova

MD-2033, mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, 1
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

Ministry of Education and Research of
the Republic of Moldova

MD-2033, Chișinău, 1, Piața Marii Adunări Naționale
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

Nr. 03/2-09 4046 din 28.08.2023

**Asociația Obștească „Asociația
Presei Independente”**

Prin prezenta, cu referire la demersul doamnei Viorica Zaharia, redactoră, referitor la activitatea Colegiului de Inginerie din Strășeni, Ministerul Educației și Cercetării informează.

Instituția Publică Colegiul de Inginerie din Strășeni activează în regim de autogestiune financiar-economică și este finanțată în acord cu prevederile *Regulamentului privind finanțarea în bază de cost per elev a instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1077/2016.

Prin Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 855/2023, anexa nr. 3, pentru Instituția Publică Colegiul de Inginerie din Strășeni a fost aprobată autorizarea de funcționare provizorie a programelor de formare profesională tehnică: *Strungar multiprofil* și *Operator introducere, validare și prelucrare date*.

Pentru concursul de admitere 2023, Instituției Publice Colegiul de Inginerie din Strășeni a fost aprobat un plan de admitere cu un număr de 50 de locuri pentru învățământul profesional tehnic secundar, la meseriile *Strungar multiprofil* și *Operator introducere, validare și prelucrare date* și 50 de locuri pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar la specialitățile *Mecatronică* și *Utilaj tehnologic industrial și accesorii*.

Urmare a desfășurării concursului de admitere nu au fost înregistrate dosare ale potențialilor candidați pentru cele 50 de locuri pentru învățământul profesional tehnic secundar, iar pentru specialitățile *Mecatronică* au fost înregistrate 8 dosare, pentru specialitatea *Utilaj tehnologic industrial și accesorii* au fost înregistrate 22 dosare.

Secretar de stat

Galina RUSU

S. Gîncu, Tel.: 022233351
Email: silviu.gincu@mec.gov.md

Anexa 11. Răspunsul PCCOCS din 21.08.2023

PROCURATURA REPUBLICII MOLDOVA

PROCURATURA PENTRU COMBATAREA
CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE ȘI CAUZE SPECIALE
mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73, MD-2001, Tel.: 022277723
www.procuratura.md / e-mail: proc-ccocs@procuratura.md

21.08.2023 nr. 15d/23-8485

Domnului Victor MOȘNEAG
Redactor-șef Ziarul de Gardă
mun. Chișinău, str. București 36/2

Solicitarea dvs. din 14.07.2023 privind accesul la informație a parvenit în adresa Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (*în continuare „PCCOCS”*) și a fost examinată.

Conform datelor statistice aLE PCCOCS, în perioada 2022-2023 au fost înregistrate 3 cauze penale ce țin de tăiere ilegală a vegetației forestiere și delapidări de masă lemnoasă din fondul forestier.

În cauzele menționate au statut de învinuit 13 persoane (printre figuranți fiind șefi de ocoale silvice, șefi de întreprinderi, pădurari).

La moment toate cele 3 cauze se află la faza de urmărire penală, de aceea respectând prevederile art.212 din Codul de procedură penală, nu vă putem furniza informație suplimentară.

Despre finalizarea urmăririi penale și expedierea în instanță a cauzelor penale PCCOCS va informa suplimentar.

Referitor la subiectele abordate în solicitare, care se află în gestiunea PCCOCS, la etapa respectivă au fost plasate comunicate în mass-media.

Informații la subiectele ce nu țin de competența PCCOCS le puteți solicita de la Procuratura Generală sau procuraturile teritoriale unde a fost comisă presupusa faptă ilegală.

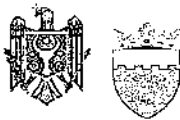
Cu respect,

**Procuror-șef interimar al Procuraturii
pentru Combaterea Criminalității
Organizate și Cauze Speciale**

/semnat/

Victor FURTUNA

Anexa 12. Răspunsul CR Soroca din 15.08.2023, la solicitare de informații

REPUBLICA MOLDOVA
CONSILIUL RAIONAL SOROCA

PREȘEDINTELE
RAIONULUI SOROCA

Nr. *04/1-78/404*

15.08.2023

AO "Asociația Presei Independente"

Prin prezenta, la solicitarea dumneavoastră din 04.08.2023, vă informăm că situația creată la obiectul "Construcția stadionului raional de fotbal cu 1200 locuri din s. Rublenița, r-l Soroca", precum și faptul că toate materialele sânt transmise și se examinează de către organele de control, pentru găsirea unor soluții, în scopul achiziționării unui proiectant pentru acest obiect, conform Deciziei Consiliului raional Soroca nr. 6/17 din 16.12.2021, a fost solicitat examinarea în teritoriu a obiectului, cu expunerea unor propuneri, a unor specialiști atestați în domeniu. A reacționat la apelurile noastre SRL "INTEKNAUCA" Chișinău, o instituție specializată în proiectare și îndcosebi în sondaje de inginerie. În urma examinării terenului și obiectului au venit cu unele propuneri și recomandări.

Având în vedere situația creată, precum și recomandările specialiștilor în domeniu, pentru inițierea procedurilor propuse au fost solicitate mijloacele financiare necesare și elaborat caietul de sarcini pentru proiectarea măsurilor respective necesare, cu ulterioară inițiere a procedurii de achiziții. În urma petrecerii procedurii, între Consiliul raional Soroca reprezentat de Președintele raionului Soroca, în calitate de Beneficiar și SRL "Biroul de proiectări Urban-Design" în calitate de Prestator a serviciilor de proiectare a măsurilor de protecție a stadionului de fotbal cu tribune și acoperire artificială a terenului, cu capacitatea de 1200 locuri din s. Rublenița, r-l Soroca, contra deformațiilor de teren. Contractul menționat a fost încheiat în data de 19.09.2022, termenul de prestare a serviciului fiind de 3 luni de la data înregistrării contractului la Trezoreria Nord-Soroca - 29.09.2022. Deci proiectul era necesar de a fi prezentat Beneficiarului către finele anului, la data de 29.12.2022, ceea ce cu părere de rău nu a fost să fie. La apelurile și demersurile noastre antrepronului nu a răspuns și până în prezent nu a îndeplinit prevederile contractuale.

Având în vedere faptul că obiectul este încă în litigiu și în scop de protecție nemijlocită a construcției nefinalizate, cât și a altor obiecte din imediata apropiere, a fost solicitat iarăși alocarea mijloacelor financiare și inițierea unei noi proceduri de achiziție publică privind măsurile contra deformațiilor de teren a obiectului menționat.

Președinție Raionului Soroca
MD-3000, str. Ștefan cel Mare nr. 5, Or. Soroca, Republica Moldova
web: www.soroca.org.md
e-mail: csoroca@gmail.com
tel (373) 230 22058, fax (373) 230 22098

Anexa 12. Răspunsul CR Soroca din 15.08.2023, la solicitare de informații

REPUBLICA MOLDOVA
CONSILIUL RAIONAL SOROCA

PREȘEDINTELE RAIONULUI SOROCA

Prin decizia Consiliului raional Soroca nr. 5/40 din 19.06.2023 au fost alocate mijloace bănești în sumă de 372,0 mii lei, pentru achiziționarea serviciilor de proiectare a măsurilor de protecție contra deformațiilor de teren a stadionului raional de fotbal din s. Rublenița.

Pentru inițierea procedurii de achiziție este necesar transmiterea de către Primăria com.Rublenița a terenului în suprafață, în acest sens este elaborat și prezentat spre examinare proiectul de decizie "Cu privire la solicitarea constituirii dreptului de suprafață", tot în scopul proiectării măsurilor de protecție a fost solicitate prescripții tehnice de la Administrația de Stat a Drumurilor și Ministerul Infrastructurii Dezvoltării Regionale.

Consiliul raional Soroca este o instituție transparentă în activitatea sa și depune efort pentru respectarea prevederilor legislației în vigoare.

Cu respect,

Veaceslav RUSNAC,
Președintele raionului Soroca

Ex: V. Popșoi,
tel: 0230 23035

Președintele Raionului Soroca
MD-3000, str. Ștefan cel Mare nr. 5, Or. Soroca, Republica Moldova
web: www.soroca.org.md
e-mail: crsoroca@gmail.com
tel (373) 230 22058, fax (373) 230 22098

Anexa 13. Răspunsul Ministerului Sănătății din 21.08.2023, la solicitare de informații

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU SĂNĂTATE PUBLICĂ

MD 2028, mun. Chișinău, str. Gh. Asachi 67A, Tel. +373 22 574 501; Fax. +373 22 729 725, <https://ansp.md> e-mail: office@ansp.gov.md

21.08.2023 Nr. 01-18-3323

La nr.09/307 din 07.08.2023

Ministerul Sănătății

*Direcția politici în domeniul sănătății publice
și urgențe în sănătate publică*

Prin prezenta, Agenția națională pentru Sănătate Publică, a examinat demersul Asociației Presei Independente cu privire la investigația jurnalistică din 10 aprilie 2021 cu titlul "Sănătate la gunoi" și comunică următoarele:

Specialiștii din cadrul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică abilitați cu drept de control de stat în sănătate publică, efectuează controlul de stat în domeniul sănătății publice, inclusiv la instituțiile medico sanitare în conformitate cu prevederile Legii nr. 131 din 8 iunie 2012 *privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător*.

După analiza reportajului (probelor video) la investigația jurnalistică din 10 aprilie 2021 cu titlul "Sănătate la gunoi" și în rezultatul controalelor inopinate efectuate cu ieșire la fața locului în adresa administrației instituțiilor medicale din or. Bălți, raioanele Ungheni și Strășeni, vizate în investigația jurnalistică, au fost întocmite procese-verbale cu privire la contravenție cu aplicarea sancțiunii contravenționale. Concomitent au fost emise și prescripții prin procese verbale de control pentru conformarea instituțiilor medicale menționate la prevederile Regulamentul sanitar privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, aprobat prin HG nr. 696 din 11.07.2018. Ulterior, au fost efectuate controale inopinate referitor la verificarea îndeplinirii recomandărilor emise prin prescripții unde s-a constatat, că instituțiile medicale menționate s-au conformat prevederilor legale privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală.

Concomitent informăm, că instituțiile medicale din or. Bălți, raioanele Ungheni și Strășeni au fost supuse controalelor planificate și pe parcursul anilor 2022-2023, în rezultatul cărora nu s-au constatat încălcări a prevederilor actelor normative referitor la gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală.

**Director adjunct,
Inspector șef sanitar de stat**

Digitally signed by Guștiuc Vasile
Date: 2023.08.21 12:30:04 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Vasile GUȘTIUC

Ex.: Andrei Ciburciu
Tel. 022 754 424

Acest studiu a fost elaborat cu suportul a două proiecte:

1. Proiectul „Consolidarea Statului de Drept și a Mecanismelor Anticorupție în Republica Moldova” este cofinanțat de Uniunea Europeană, Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ). Parteneri ai proiectului în Chișinău sunt Asociația Presei Independente (API) și Centrul de Investigații Jurnalistice (CIJM), care implementează proiectul „Consolidarea unei rețele de jurnaliști de investigație în Republica Moldova și creșterea capacității acestora de a investiga cazurile de corupție”;
2. Proiectului „Mobilizarea societății civile pentru monitorizarea și sesizarea asupra integrității instituțiilor statului și activităților anticorupție în Moldova” implementat de Transparency International – Moldova cu suportul Secției Justiție Penală și Aplicare a Legii a Ambasadei Statelor Unite ale Americii la Chișinău.

Responsabilitatea pentru conținutul studiului aparține autorilor, iar opiniile exprimate pot să nu corespundă cu opiniile donatorului, ale Transparency International – Moldova sau ale Asociației Presei Independente (API).